

تَنْبُوْءٌ

مَجَلَّةُ جَمْعِيَّةِ الْقَاهِرَةِ الْخَيْرِيَّةِ الْأُرْمْنِيَّةِ الْعَامَّةِ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

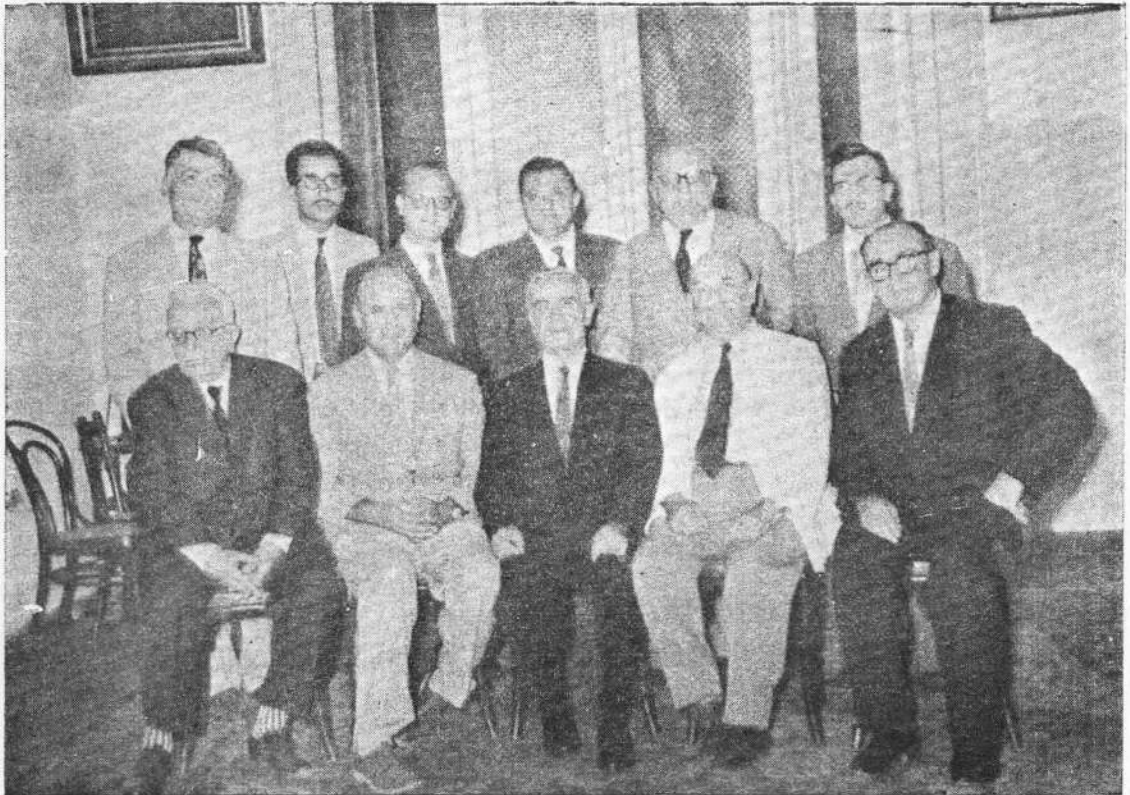
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԳԼՏՈՒՆԻ Հ.Բ.ԸՄՆՈՒԹԵԼՆ

مدیر مسئول ا. صاروخان — ۱۰ شارع عماد الدين — تليفون ۵۵۶۳۶

Ե. Տ Ա Ր Ի

Թ Ի Ի — 3

1961

Տ Ի Ա Ր Վ Ա Ր Գ Գ Է Ս Մ Կ Ր Տ Ի Չ Ե Ա Ն Բարեգործականի Գրասենյակին մէջ,
երջապատուած Հ.Բ.ԸՄ.ի սեղուոյ ժողովականներէն: Նստած, ձախէն աջ՝ Հայկ Ժամկոչեան,
Ալեք. Սարուխան, Վարդգէս Մկրտիչեան, Յովհ. Քէնեան, Արշակ Ալաօյանեան:
Կանգնած՝ Է. Կոտոլոբեան, Ս. Շալմեան, Հ. Քիւրքեան, Ա. Մովսէսեան,
Գ. Պատմանեան, Ս. Սամսոնեան:

Ա զ ղ

- Տեղեկատուն առ աշխարհը հրատարակուի երկու ամիսը անգամ մը.
- Թղթակցութեանց, գրամական նուէրներու, գիրքերու, թերթերու և հանդէսներու առարկաները կատարել խմբագրութեանս հասցէին՝

Խմբագրութիւն Տեղեկատուի

15, Էմադ Էլ Տին փողոց

Նամակատուի 717, Փահիրէ — Հեռախօս 55636

Rédaction Déghéadou

15, Rue Emad El Dine

B.P. 717, — Le Caire — R. A. U.

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Պարզեւաւոր Մրցանքներ		Էջ
Աղգային Գոյասեւում	Ա. Ա. Պետիկեան	1
Հ.Բ.Ը. Միութեան 47րդ ժողովը	Թղթակից	2
Բարեգործականի կեանքէն		4
Սփիւռքի Հայ »		6
Հայրենի Աշխարհ		9
Ճամբորդի սպաւորութիւններ — Հայաստան		13
	Ըստ Հ. Վ. Վրդ. Յովհաննէոսեանի	15
Հ.Բ.Ը. Միութեան Ընդհ. ժողովէն ետք		17
Նախագահ Արեք. Մանուկեանի ճառը		18
Ընդհ. Տնօրէնին Զեկույցումը		20
Սամսոնեանի Յուլյանդէտը	Հ.Ժ.	22
Կրթութիւնը Հայաստանի մէջ	Բրոճ. Մանաէ Սեւակ	24
Հրատարակչական գործը Արասասմանի և Հայաստանի մէջ		25

تَبْيِجَاتُ

مجلة جمعية القاهرة الخيرية الأزمنية العامة

ՏԵՉԵԿԱՏՈՒ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԳԼՏԻՐՔԻ Հ.Բ.Ը ՄԻՈՒԹԵԼՆ

مدیر مسئول ا. صاروخان — ۱۵ شارع عماد الدين — تليفون ۵۵۶۳۶

Ե . Տ Ա Ր Ի

Թ Ի Ի — 1

1961

Խմբագրական

ՊԱՐԳԵԻԱԻՈՐ ՄՐՑԱՆՔՆԵՐ

Ինչպէս յայտարարուեցաւ, այս տարի Յիսնամեակն է Հ.Բ.Ը. Միութեան Գահիրէի Մասնաճիւղին հիմնադրութեան, որ տեղի ունեցած է ճիշտ 2 Մարտ 1910ին:

Մեր Գահիրէի կազմին համար տարին յայտարարուած է Յորելինական: Կազմուած են Հովանաւոր եւ Գործադիր Մարմիններ, ծանօթ ազգայիններէ եւ գործունեայ անդամներէ բաղկացեալ: Մինչեւ յառաջիկայ Ապրիլ, ամիսը — ուր տեղի պիտի ունենայ Յորելինական Տօնակատարութեանց մեծ դաշտահանդէսը — կը կազմակերպուին, իրարու ետեւէ. բազմաթիւ ձեռնարկներ, որոնցմէ յատկանշականը պիտի ըլլայ հրապարակային հանդէսը՝ հովանաւորութեամբ գաղութիս երեք հոգեւոր պետերուն:

Այդ ձեռնարկներուն մէջ — որոնց ցանկը հրատարակուեցաւ առօրեայ մամուլին մէջ ալ — կարելի տեղ մը յատկացուած է պարգեւաւոր մրցանքներու: Տեղի պիտի ունենան.

- 1.— Արտասանութեան մրցանք՝ Գաղութիս մեակ. ակումբներուն միջեւ,
- 2.— Գծադրութեան մրցանք՝ շնորհաւորական կամ խորհրդանշական բացիկի մը համար,

3.— Ծառադրութեան երկու մրցանքներ՝ մինչեւ 15 արեւկան եւ 15 արեւկանէն վեր երիտասարդներու միջեւ,

4.— Թատերգութեան երկու մրցանք, մինչեւ 30 արեւկան եւ 30 է վեր հայ գրողներու միջեւ (Ա.Մ.Հ.էն եւ Լիբանանէն):

Գոհունակութեամբ կը ծանուցանենք, որ հազիւ յայտարարուած մամուլին մէջ՝ այս մրցանքները մեծ եռուզեռ ստեղծեցին մեր գաղութի ամէն խաւէ երիտասարդներուն մօտ: Ու մենք, կրնանք անվարան արծանանագրել, որ մշակութային բացառիկ ելոյթներ ապահովելու մեր նպատակին մէջ յաջողած ենք: Մեր Մասնաճիւղի Յորելինական առթիւ կրցանք, մշակութի մարզին մէջ, շարժման մղել մեր մշակութասէր (գրել գիտցող եւ արուեստագէտ) երիտասարդները:

Արտասանական մրցանքը նախ տեղի պիտի ունենայ մշակութային ակումբներու — Հայ Գեղարուեստասիրաց Միութեան, «Համազգային» ընկերութեան, Կոկանեան Սրահի, Հայկական Ընթերցասրահի. Նիր Իսթ Հայկական ակումբի եւ Հ. Բ. Ը. Մ-եան երիտասարդաց Մշակութայինի — արտասանողներու միջեւ, առանձնաբար: Ապա, իւրաքանչիւր ակումբի ախոյեանը, Յորելինական հանդէսի օրը, պիտի մրցի միւսներուն հետ: Իբրեւ նիւթ՝ ծրկու բանաստեղծութիւններ՝ մէկը՝

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՅԱՏԵՒՈՒՄ

Ինչո՞ւ այսքան շուշ ու մեխան կը սպառենք այս նիւթին համար: Պատճառը այն է որ ամէնուս սրտին մէջ լուրջ վախ մը կը տիրէ թէ մի՛ գուցէ վտանգուած ըլլայ մեր գոյատեւումը իբրեւ ինքնուրոյն ազգ: Իբրեւ ազգ՝ լինելու և չի լինելու հարցին կը մտնենք՝ ընդհանրապէս, կողմնակի արահետներով: Կը յայտնենք մեր մտահոգութիւնը թէ՛ մի՛ գուցէ մեր լեզուն կը կորոնցնենք, և ուստի մեր գիրն ու գրականութիւնն ալ, քանի որ մեր սեփական լեզուովը չենք կրնար մշակել, և կը խզենք մեր կապերը մեր անցեալ պատմութեան հետ: Բայց այս բոլորին գումարը կը ներկայացնէ ազգային գոյատեւան հարցը: Հայ «մշակոյթը» կը պահպանուի, եթէ Հայը՝ Հայ մնայ: Հակադարձաբար, Հայը Հայ կը մնայ, եթէ Հայ լերդուն և մշակոյթը անվտանգ մնան: Պիտի մնան սակայն:

Այս հարցումին մենք դրականորէն միայն կրնանք պատասխանել, որովհետեւ մեր դիրքը՝ ամէն կենսական հարցերու մէջ անայլալորեմ դրական է: Մենք վտանգէն

չենք վախնար, հապա՛ վտանգին դէմ կը գինուինք և կը պայքարինք, որպէսզի եթէ կարելի է, վրիպեցնենք զայն ազիտալի իրականութիւն մը դառնալէ: Մենք կը հաւատանք ոչ թէ վտանգին առջեւ նահանջելու, հապա՛ վտանգին զիմադրելու մեր բոլոր ուժովը: Գիտնալով թէ ի՛նչ եղած է մեր ազգային պատմութիւնը՝ սա անցեալ տասնեակեց դարերու ընթացքին, չենք կրնար երբեք երեւակայել բնաջնջման կարելիութիւնը՝ հակառակ այս այն պայմաններուն, որոնք բնաջնջումի սպառնալիքով պաշարած են զմեզ: Երբ այդ պայմանները անաւոր վճիռ մը կ'արձակեն մեր երեսին թէ պիտի մեռնինք, մենք նոյնքան հաստատամտութեամբ կը պատասխանենք: (՛՛, պիտի ապրինք: Թէ սափկա բանաւոր խորհուրդի՞ արդիւնք, է, թէ՛ ոչ ազգայնամոլական զգացականութեան — չենք գիտեր: Բայց այս՝ այս է:

Սաչա՛վը գիտենք, և ամէն Հայ գիտէ, թէ մինչդեռ՝ մէկ կողմէ՛ կարելի և գնահատելի ջանք կ'ըլլայ պահելու համար մեր լեզուն և մշակոյթը, միւս կողմէն ալ, ընդհակառակը, կ'աւելնայ թափը այն ջանքերուն՝ որոնց նպատակն է մեռցնելու և թաշելու զանոնք որքան փութով որ կա-

վ. Թէքէեանի «Եկեղեցին Հայկական»ը, (պարտադրական), միւսը՝ արտասանողին ազատ ընտրութեամբը:

Գծագրութեան մրցանքը տեղի կ'ունենայ՝ գաղութիս մէջ իրենց արուեստագիտական կարողութիւններով ծանօթ անձերէ բաղկացած Դնահատիչ Յանձնախումբի մը հսկողութեան տակ:

Իսկ շարադրութեան երկու մրցանքները — որոնց նիւթերն են՝ «Բարեգործի մը ինքնատիպ պատմութիւնը» եւ Հ.Բ.Ը.Մ.ի Գաղափարին եւ Գործին ամենէն շահագրգռական մասը» — արդէն տուած են մխիթարական արդիւնքներ:

Թատերագրական երկու մրցանքները — որոնց վերջին պայմանաժամն է 15 Մարտ 1961 — իբրեւ նիւթ ունին հայկական պատմական կամ ժամանակակից կեանքէ առնուած արուեստի գործեր:

Աւելորդ է ըսել, որ Յոբելիական Յանձնախումբը այս բոլոր մրցանքներուն

համար ալ յատկացուցած է նշանակելի պարգևներ, 5էն մինչև 25 ոսկի արժէքով, բացի ներկայացնելու եւ տպագրելու հեռանկարէ (այս մրցանքներուն ընդհ. արդիւնքին մասին պիտի խօսինք յաջորդիւ):

Ըլլալով գերազանցօրէն Մշակութային եւ Կրթական կազմակերպութիւն, Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, շնորհիւ իրեն աջակցող եւ իրեն համար աշխատող եւանդուն եւ սրտոտ հայերու, այս անգամ եւս կ'արձանագրէ նուաճում մը, իբրեւ յաւելում իր անթիւ եւ անհամար նուաճումներուն, զորս կատարած է ցարդ՝ ի շահ եւ ի նպաստ հայ բազմակարօտ հասարակութեան եւ ի սփոփ հայ դեռ այնքան ծարաւի հոգիներուն, վասն ազգութեան եւ հայրենեաց:

Ամենուրեք սփոփանք կը սփռէ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը՝ հայ կեանքէն ներս: Գահիրէի մէջ ալ անիկա կը կատարէ իր պարտքը, միշտ աջակցութեամբը իսկապէս մշակութասէր եւ ազգասէր ժողովուրդին:

րելի է: Անոնք որ պատեալան պիտի ըլլային մեր մշակոյթին բերդին պահպանման, ներսէն կը մատնեն զայն: Նայեցէ՛ք եկեղեցիներու վրայ: «Մեզի համար կարեւորը — կ'ըսեն — կրօնք է, ոչ թէ լեզու կամ ազգութիւն: Եթէ կրնանք անգլիերէնով կրօնք հաստատել որտի՛ն մէջ, մեզի համար արժէք մը չի ներկայացնեն հայերէնը»: Այսպէս խորհողներուն թիւը հետզհետէ կ'աւելնայ մեր մէջ: Ատոնց մասին արդէն մեր ըսելիքը ըսած ենք և կրկնութեան հարկ չենք տեսներ, մանաւանդ որ կըրկնութիւնը՝ հեղեղ ալ ըլլայ, այս սագերուն կռնակէն կը սահի, կ'իջեցնէ զի անոնք բարեկարգութեան յետին նշանը չեն ցուցներ:

Բայց մենք մեր լուրջ վախերն ունինք: Մեր վախը այն է թէ յուսահատ պայքարի մը մէջ ենք պահպանելու ինչ որ Սփիւռքի հայութեան մէջ սկսած է քայքայուել արդէն: Թուրքիոյ մէջ վեց հարիւր տարի պահպանեցինք մեր լեզուն, և հակառակ ամէն տեսակ հալածանքի և արգելքի, մշակեցինք զբազանութիւն մը: Ո՛չ հայերէն կարգալը մոռցանք, և ո՛չ ալ խօսիլը: Սուլթան Համիտը՝ յաւէտ իրմով գերագրաւուած էր, քան մեր ազգային մը: Նշակոյթով, Ըսել կ'ուզենք, ինք իր անձէն կը վախնար: Մեզ կը հալածէր որովհետեւ իր կեանքին և գահուն վտանգ կը համարէր մեզ: Իրմէն ետքը եկողները սակայն զբաղեցան մեզմով: Ուղեցին որ հայութիւն չի մնայ, և հայութիւնը մէջտեղէն վերցուի, միանգամ ընդմիշտ: Ա՛յդ ալ չեզաւ: Որովհետեւ մենք պահեցինք մեր եկեղեցին և մեր լեզուն և մեր գիրն ու զբազանութիւնը: Հիմա նոր սպառնալիքի մը տակ ենք: Հիմա հալածանքը մեր մեակոյթին դէմ է: Հայերէն խօսիլը կամաց կամաց կը վերցուի հրապարակէն, ուղղակի կամ անուղղակի միջոցներով: Դպրոցներու մէջ մանաւանդ լեզուի կաշկանդումը օրինականացած է: Երեւակայեցէք թէ մինչեւ Պոլիսի և գաւառի կարգ մը կեդրոնական քաղաքները՝ լեզուի և մշակոյթի վառարաններ էին, այսօր մարած են կամ բոլորովին մարելու վրայ են:

Եւրոպական գաղութներու մէջ երեւոյթը արդէն յայտնի է: Եւրոպացիներ կան

անշուշտ, և թերթեր կը հրատարակուին, բայց ասոնք, ընդհանրապէս խօսելով, անպատի մէջ միայն ովասիաներ են, որոնց ջուրն ալ հետըզհետէ կը նուազի:

Ազգային ինքնուրոյն գոյատեւման միակ լուսը յայտնապէս մեր բնիկ երկիրն է: Եթէ հոն ալ հայութիւնը պիտի չապրի, ուրեմն մեր պատմական գոյութիւնը իր օրհասական ժամուն հասած է: Բայց մենք հաստատապէս համոզուած ենք թէ՛ Հայաստանի մէջ է որ լեզուն և մշակոյթը կենդանի պիտի մնան, անկախաբար քաղաքական վարչաձեւերու հաւանական կամ անհաւանական փոփոխութեաց: Ուստի, գիտակից ըլլալու ենք, այս իրողութեան ամէնքս ալ, ինչ որ ալ ըլլան մեր քաղաքական հայեացքները, կամ կապերը: Հայաստանը սիրելու համար համայնավար ըլլալ պայման չէ: Ինչ վարչաձեւի տակ ալ ըլլայ ան տակաւին հայութեան գոյատեւման միակ երաժիշտն է: Եթէ մենք՝ Սփիւռքի մէջ, չենք կրնար ընել այն ինչ որ անոնք կրնան ընել, բանաւոր է որ քաջալիբենք անոնց ըրածը: Հայրենիքի հողը կուսակցութեան ստացուածք չէ: Հողը՝ հող է և Հայու հող: Տիրողը համայնավար է, կա՛մ բռնակա՛լ է. կա՛մ ժողովուրդն է, — ատոնք ինքնին էական չեն մեր ազգային պատմական գոյատեւման համար: Մեր հարցումը ըլլալու է «Հայ մշակոյթը զարգացնող կա՞յ հոն, թէ ոչ»: Եթէ կայ՝ լա՛ւ: Հարցնելը աւելորդ է թէ զարգացնողը ճշմարտական է թէ «համայնավարական»: Երբ մէկը բժշկութիւն պիտի սովորի, չի հարցնենք թէ իր դասատուն, որ հմուտ է իր աւանդած ճիւղին, կաթոլիկ է, թէ, Բողոքական, հաւատք ունի՞, թէ ըսկեպտիկ է: Ի՞նչ ըլլանք թէ գոյութեան պայքարին մեծ ովկիանոսին մէջ կայ լաստ մը, որուն կրնանք կառչիլ և չի խեղդուի: Հայաստանը սիրելը՝ հոմանիչ չէ տիրող վարչաձեւը սիրելու: Հայաստանը սիրել կը նշանակէ ճանչնալ այն կենսական նպաստը, զոր ան կը մատուցանէ մեր ազգային գոյատեւման պահպանութեան: Եթէ կ'ուզենք ապրիլ իբրեւ Հայ, Հայաստանը սիրելու ենք: Առաջին պայմանը ազգովին գոյատեւելն է: Եթէ ապրինք՝ յառաջիկային,

շատ մը պայմաններ կրնան փոխուել: Պահանջելի՛ որ նախ պայմանները փոխուին, որպէսզի կարենանք սիրելի Հայաստանը, սխալ տրամաբանութիւն է: Գոյատեւութեան այս լաստը՝ նաև չէ, բայց լաստով մը ապրելու ենք, որպէսզի նաև ալ նստինք, և մեծ երտաչնորու ցանկալի եզերքն ալ հասնինք:

Եթէ բաղդատենք Հայաստանի սա քառասուն տարուան կեանքին յառաջդիմութիւնը՝ ամէն մարզի մէջ, և մինչեւ իսկ սնտեսական մարզին մէջ, այն սսէն պիտի տեսնենք թէ՛ աւելի մեծ եղած է քան թէ Ամերիկեանինը, գաղթային շրջանին առաջին քառասուն տարիներուն: Առաջին գաղթականները՝ այս ցամաքամասին վրայ իրենց սաքը դրած օրէն սկսեալ մինչեւ քառասուն տարի, և աւելի շատ երկար տարիներ, տասնապատիկ աւելի զրկանքներու ենթարկուեցան, քան թէ հայերը՝ Հայաստանի մէջ իրենց պետական նոր կեանքին սա քառասուն տարիներուն: Ո՛չ մէկ արժէք կրնանք դասել առանց բաղդատութեան: Արժէքները յարաբերական են: Հայաստան ի հարկէ չէ այն Ամերիկեան որուն մէջ մենք կ'ապրինք այսօր:

ՉԱՐԱԿՈՍՍՈՒԹԻՒՆԸ ՉԻ ՎԱՅԵԼԵՐ ՀԱՅՈՒՆ ԲԵՐՆԻՆ

Այս է մեր եզրակացութիւնը: Թող ուրիշներ չարախօսեն եթէ պատճառ ունին չարախօսելու: Մենք՝ նոյնիսկ երբ պատճառ ունենանք ցաւելու և վերաւորուելու, մեր սեւը մեր ներսիդին պահելու ենք: Միայն անձնական արժանապատուութեան զգացումէ զուրկ մէկը հրապարակ պիտի դնէր իր կնոջ, իր զաւակին, իր ընտանիքին որեւէ մէկ անդամին յանցանքը կամ մեղքը: Մեղադրողը կամ դատապարտողը կրնայ ըլլալ օտարը, բայց ոչ ներսէն, կամ ընտանիքէն մէկը: Մեր տունին նախանձախնդիր ըլլալու ենք: Վատութիւն է մատնութիւնը: Եւ օտարին հետ մէկ լեզու ըլլալ՝ անհասկնալի յանցանք է մեզի համար: Ինչո՞ւ համար չարախօսներուն անունը եսնով վերջանայ: Թո՛ղ Սմիթը կամ Ճօնզը ըլլայ, եթէ չարախօս մը պիտի ըլլայ: Հայաստանի հակառակելով Հայաստան չի փլչիւր, բայց եթէ զայն իր հիմերէն փլցնել է մեր միտքը, ինչո՞ւ չենք կրնար տեսնել

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ 47րդ Ընդհ. Ժողովը ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԻ

3 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1960ին, ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

1959 ին Բարեգործականը ազգապահպանման գործին համար ծախսած է 660,000 տղար

Հ.Բ.Ը. Միութեան 47րդ Ընդհ. Ժողովը գումարուեցաւ 3 Դեկտեմբեր 1960 ին Հօթել Րուզվէլթի մէջ, Նիւ Եորք, մասնակցութեամբ 79 իրաւասու անդամներու և պատգամաւորներու, որոնք եկած էին Նիւ

թէ՛ երբ Հայաստան փլի, հայութիւնն ալ կը փլի և կը կորսուի: Տան մէջի մուկերը սպաննելու համար, միթէ տունը կըրակի՞ տալու ենք: Մենք չենք կրնար զբաղիլ դուրսէն անոր վարչաձեւովը: Անոր վարչաձեւովը զտողելու են անոնք՝ որ ներսն են: Եթէ անոնք՝ օրին մէկը, փոխեն վարչաձեւը, լա՛ւ: Դուրսէն պոպոպալով և հայճոյելով իրերը չաւնուիր: Ամերիկայի մէջ՝ ինչպէս նաեւ ամէն հասարակապետական երկիրներու մէջ՝ իրարու հետ մրցորդ կուսակցութիւնները օրինաւոր միջոցներով կը ջանան պետական ղեկը ձեռք անցնել: Այդ է՝ բանաւոր կերպը: Եւ քանի որ ոչ Հայաստան փոխադրուելու փափաքը ընդհանուր է, և ո՛չ ալ կարելիութիւնը՝ խոհեմութեան և իմաստութեան անմիջական ճամբաներն են համբերել, և յուսալ, և նախանձաւոր ըլլալ անոր գոյութեան իրողութեան համար, և հրաժարիլ ժխտական դիրքէ: Մեր խոնարհ կարծիքովը, հակառակութիւնը չի յաջողցներ հակառակորդներուն նպատակը, հոպա՛ կը ձախողեցնէ: Դուրսը կեցողներս չենք որ ուղղութիւն պիտի տանք հայրենիքի քաջաքական կեանքին: Մեր տալիքը՝ հիմակուհիմա սէր է, և քաջալերութիւն՝ որ շարունակեն անոնք պահպանել մեր գոյատեւման միակ եւ վերջին բերդը: Ծակատագրական է այդ բերդին պահպանութիւնը, կա՛մ անով պիտի ապրինք, և կա՛մ առանց անոր՝ պիտի սրբուինք գոյութենէ միանգամընդմիշտ: Լա՛ւ գիտնանք:

(«Հ.Կ.» խմբագրական) Ա. Ա. ՊԵՏԻԿԵԱՆ

Ետքէն և Միացեալ Նահանգներու զանազան շրջաններէն:

Ընդհ. Ժողովին Ա. նիստը բացուեցաւ Առաջնորդական Փոխանորդ Հոգչ. Տ. Միւռոն Մ. Վարդապետի աղօթքով, որմէ յետոյ Ատենապետ Տիար Ալեք Մանուկեան կարդաց անուանները Միութեան այն անդամներուն, որոնք իրենց մահկանացուն կ'ըթած էին 1960 ի ընթացքին:

Միութեան Հիմնադիրներուն, Բարերարներուն և նորոգ հանգուցեալներու յիշատակին յայտնուած յոանկայտ յարգանքէն եւ ատենական գործողութիւններու կատարումէն ետք նախագահ Մանուկեան կարդաց իր բացման ճառը: Ան ըսաւ թէ Միութիւնը 55 տարիէ ի վեր կեցած է մեր ժողովուրդին կողքին և իր ուժերուն առաւելագոյն չափով աշխատած է զօրավիգ ըլլալ անոր կեանքի պայքարին: Միութեան յարատեւ վերելքը և իր ձեւնարկներով, ազգապահպանման գործին մէջ՝ ընդարձակ աստիճանի մը վրայ՝ անոր կատարած կենսական դերը շեշտելով, բացատրեց թէ ինչպէս Բարեգործականի հիմնական նպատակները 55 տարիներէ ի վեր աւփոփոխ պահպանուած են և թէ ինչ հաւատարմութեամբ և նախանձախնդրութեամբ զանոնք իր ղեկավար վերին մարմինը, Կեդր. Վարչութիւնը, գործադրելու աշխատած է միշտ:

Յայտնելէ ետք թէ, պարագաներու բերումով Միութեան Կեդրոնը Եգիպտոսէն Բարիզ և Բարիզէն Նիւ Եորք փոխադրուած է, ծանրացաւ վերջին քսան տարիներու ընթացքին Ամերիկայի մէջ Բարեգործականի ունեցած արտասովոր բարգաւաճումին վրայ, թուանշաններով ցոյց տալով թէ իր նախկին դրամազուտը Ամերիկայի մէջ աւելի քան եռապատկուած է և ազգապահպանման նպատակներու իր յատկացուցած գումարը՝ հնգապատկուած: Ենչտեց թէ այդ քսան տարիներու ընթացքին Ամերիկահայութեան աննման զոհաբերութեանց շնորհիւ, Միութիւնը 8 միլիոն տոլարի մօտ գումար մը յատկացուցած է հայապահպանման նպատակներու և անոր Կեդրոնին Ամերիկայի նման մեծ երկրի մը մէջ գտնուելը, որուն կենսունակ հայ գաղութը այսօր մեծագոյն ոյժը կը հանդիսանայ Միութեան, նախախնամական բարիք մը նկատեց:

Նախագահը, ապա, ընդհանուր ակնարկով մը ներկայացուց Միութեան դպրոցներուն ընդարձակ ցանցը, յիշելով թէ զանազան երկիրներու մէջ Բարեգործականը ունի 16 սեփական վարժարաններ, և թէ ան նպաստներ կը յատկացնէ 65 ի մօտ հայ դպրոցներու և թէ 300,000 տոլարէ աւելի գումար մը տրամադրած է միմիայն իր դպրոցական գործին համար: Ասոնցմէ զատ, Միութիւնը ներկայ տարեշրջանին 42,000 տոլար յատկացուցած է 192 համալսարանական ուսանողներու, մշակութային ձեռնարկներու՝ 125,000 և խնամատարական գործին՝ 70 000 տոլար: Եզրակացնելով իր ճառը, նախագահը յայտնեց թէ 1959 Չ.Ք.Միութիւնը 562,000 տոլարէ աւելի ծախսած է իր ազգապահպանման ձեռնարկներուն համար:

Ընդհ. Տնօրէն Տիար Գրիգոր Կիրակոսեան ժողովին ներկայացուց Միութեան 1959 տարեշրջանի գործունէութեան ընդարձակ տեղեկագիրը, որ կը բաղկանար 74 էջերէ, և որուն հայերէն և անգլիերէն լեզուով օրինակները բաժնուած էին ժողովականներուն: Խնամքով և խղճտութեամբ պատրաստուած Տեղեկագրէն Տիար Կիրակոսեան կարդաց Ընդհ. Ժողովի և Կեդր. Վարչ. Ժողովի յատուկ գլուխները և քաղուածքներ կատարեց Միութեան Դպրոցական գործին, Կրթաթոշակներուն, Մշակութային և Խնամատարական ձեռնարկներուն նուիրուած գլուխներէն: Կարդալով տարեշրջանի ընթացքին Միութեան յանձնուած կտակներու և նուիրատուութեանց գլուխը, յայտնեց թէ ազգապահպանման զանազան նպատակներու համար ստացուած գումարը եղած է աւելի քան 191,000 տոլար:

Վկայեալ Հաշուապետ Տիար Սեդրակ Արտունի Ընդհ. Ժողովին ներկայացուց 1959 ի հաշուական տեղեկագիրը, որմէ յայտնի եղաւ թէ ներկայ տարեշրջանին Միութեան ընդհանուր գոյքին արժէքը եղած է 10 618,336.11 տոլար:

Դանձապահ Տիար Չարլզ Գարսկէօզեան զեկուցում մը ըրաւ Միութեան քանձին, արժեթուղթերու, նիւթական գործառնութեանց մասին:

Հաշուեքննիչ Յանձնախումբի Ատենա-

պետ Տիար Եղ. Թուրուգեան յայտնեց թէ հաշուեալաւարները քննուած էին և գտնուած ճիշդ և կանոնաւոր:

Ժողովականներու կողմէ Ընդհանուր և Հաշուական Տեղեկագիրներու վաւերացումով, Ընդհանուր Ժողովի Ա. Նիստը փակուեցաւ:

Կէսօրուան ճաշի դադարէն ետք, Ընդհ. Տնօրէն Տիար Գ. Կիրակոսեան Միութեան արտասահմանի շրջաններուն քանի մը ամիս առաջ իր տուած այցելութեան մասին հակիրճ զեկուցում մը ըրաւ: Ան խօսեցաւ միմիայն Միութեան դպրոցներուն և երիտասարդական կազմակերպութեանց մասին, այսինքն՝ Միութեան սեփական վարժարաններու փոռաւոր շէնքերուն, անոնց կահուէրման և ուսուցչական բարձրորակ կազմին և Հայ Երիտ. Ընկերակցութեան անկումը քննարկուած մասին, ցոյց տալով թէ Հ.Բ.Ը. Միութիւնը ինչ կարեւոր դեր մը կը կատարէ նոր սերունդի պատրաստութեան կենսական գործին մէջ:

Կեդրոնական Վարչութեան իրենց եռամեայ պաշտօնավարութեան շրջանը լրացուցած անդամներու տեղ ընտրութիւն կատարուելով, Ընտրական Յանձնախումբի կողմէ պատրաստուած երկպատիկ ցանկի մը վրայէն և գաղտնի քուէարկութեամբ՝ վերընտրուեցան Տիար Ալեք Մանուկեան, Տիար Տիգրան Սմարեան և Օր. Լիլա Գաբակեօզեան:

Ուղերձներու Յանձնախումբին կողմէ, Տիար Անդրանիկ Փոլատեան Ընդհ. Ժողովին ներկայացուց յարգանքի, գնահատանքի և շնորհակալութեան բանաձեւեր՝ Միութեան Հիմնադիրներուն, բարերարներուն և վաստակաւոր անդամներուն յիշատակին, Միացեալ Նահանգաց լայնախոհ կառավարութեան, Ամենայն Հայոց Հայրապետին, Միութեան Վերին Մարմին, Շրջանակներուն, Կեդր. Գրասենեակի պաշտօնէութեան, օրուան դիւանին և զանազան յանձնախումբերու անդամներուն, որոնք ծափահարութեամբ ընդունուեցան ժողովականներուն կողմէ:

Ատենապետին հրաւերով, Տիար Նուպար Պէրպէրեան, Պոսթընէն, ուղերձով մը Միութիւնը նկատեց ներքին կենսունակու-

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ

ԿԵԱՆՔԷՆ

Միացեալ Նահանգներ — Բարեգործական Երկր Գալթիականաց Թանգարանին. —

Ինչպէս յայտնի է, Ամերիկայի Գաղթականաց Թանգարանը պիտի կառուցուի Ազատութեան արձանի հարթակին վրայ, Նիւ Եորքի նուահանգիստին մէջ, ոգեկոչելու համար բարձր գաղթական ժողովուրդներու բերած նպաստը Ամերիկայի ամման և յառաջգիւմութեան: Այս ուղղութեամբ, իր ստեղծելով, Թանգարանին Վարչութիւնը մօտեցաւ Հ.Բ.Ը. Միութեան, իր բեւ ջաջածանօթ հայ կազմակերպութիւնը Ամերիկայի մէջ, խնդրելով որ ան ներկայացնէ Հայ ժողովուրդը՝ այս պատուաբեր ձեռնարկին մէջ և նուազագոյն 5000 Տոլար հանգանակէ այս նպատակին համար: Հ.Բ.Ը. Միութիւնը աւելիով կատարեց իր յանձնառութիւնը, և փոխան 5000ի՝ 6650 Տոլար հանգանակելով, տրամադրեց իր նպատակին Թանգարանին մէջ, Հ.Բ.Ը. Միութեանց անունը կրող պրոնզէ նշանատախտակ մը պիտի դնեղուի, առ ի ճանաչում Հ.Բ.Ը. Միութեան ըրած նուիրատուութեան:

Նիւ Եորք. — Սուրբ Աստուածածին եկեղեցւոյ Արարատեան սրահին մէջ տեղի

թեամբ տողորուն կազմակերպութիւն մը, որ ազգային կարիքներու խոր գիտակցութեամբ անփոխարինելի գործ մը կը կատարէ կրթական և մշակութային մարզերու մէջ:

Երկրորդ խօսողը եղաւ Վեր. Ա. Ա. Պետիկեան, որ մասնաւորապէս ծանրացաւ ազգային կեանքի մէջ կարգապահութեան կարեւորութեան վրայ:

Նախագահը պատեհութիւն տուաւ ներկաներուն՝ Միութեան գործունէութեան վերաբերեալ հարցերու մասին արտայայտուելու համար: Կարծիքներու և թելադրութեան լայն փոխանակումէն ետք, Վեր. Պետիկեանի աղօթքով փակուեցաւ Հ.Բ.Ը. Միութեան 47րդ Ընդհ. Ժողովը:

ԹՂԹԱԿԻԾ

ունեցաւ Նիւ Եոթքի Արանց և Կանանց մասնաճիւղներու միացեալ ձեռնարկը՝ Եկեղեցւոյ ղպրապետուհին՝ Տիկին Գուրեան և Պ. Սարգիս Պէրպէրեան մերթ ընդ մերթ հայերէն երգեր երգեցին, դաշնակի ընկերակցութեամբ:

«Ձաւալլը Աբիկ Ազան» կատակերգութիւնը ներկայացուցին Տէր և Տիկին Նարեկեաններ: Յուցադրուեցաւ Հայաստանէն նոր հասած հայերէն նոր ֆիլմ մը «Երգ Առաջին Սիրոյ», երկու ժամ տեւողութեամբ: Միջնարարներուն, ներկաները վայելցին տիկիներուն պատրաստած համեղ և առատ ճաշերը:

— Մայիս 13ին, տեղի ունեցաւ Նիւ Եոթքի կաղմակերպած «Գունաւոր Շարժանկարի և դասախօսութեան երեկոն», Հայաստանի և Միջին Արեւելքի Հայ Գաղութներու մասին, Պ. Յ. Գայմաղամեանի կողմէ: Առաջ եկեղեցւոյ սրահին մէջ, շուրջ 150 անձերու ներկայութեան, Գասախօսը պատմեց իր ականատեսի տպաւորութիւնները Մայր Հայրենիքէն, Ս. Էջմիածինէն, Միջին Արեւելքի և Ֆրանսայի հայ գաղութներու մասին:

Ուսըրքաուն.— Միութեանս սեպհական տան մէջ, Միութեանս երկու մասնաճիւղերու զորձակցութեամբ ճաշկերոյթ-դասախօսական ստուլիս մը տեղի ունեցաւ Մայիս 20 ի երեկոյեան: Երջանայինի Ատենապետ Զար. Սարգիս Զարգարեան հրաւիրեց մասնաճիւղերու ներկայացուցիչները որ արտայայտուին Բարեգործականի ծառայութեանց և ձեռնարկներուն աւելցութեամբ: Սոսք առաւ Պ. Շահան Նաթալի, որ խօսեցաւ արեւմտահայ թատրոնի մասին: Թատրոնը, ըստ ան, մեր մէջ մուտք գտած է Մեծն Տիգրանի օրով: Իր որդին, Արտաւազդ, տաղանդաւոր թատերագիր և բանաստեղծ էր: Հայ թատրոնի վերածնունդը կ'սկսի 1850ին Յիշեց Պետրոս Աղամեանը, Վահրամ Փափազեանը, Գորազաշեան քոյրերը, Արուսեակը, Սիրանոյշը եւ այլն:

Փասեթեմ.— 10 Յունիսին, Փասեթեանայի Հ. Բ. Ը. Միութեան Տիկնանց Օժան-

դակը սարքեց Հայրերու Օրուան ճաշկերոյթը, Հայ Աւետարանական ժողովական Կիլիկեայ Եկեղեցւոյ ճաշարահին մէջ: Երջանակին վարիչ քարտուղարը՝ Վեր. Ս. Փափազեան, շեշտեց հայրերու հանդէպ յարգանքի և ակնածանքի պակասը, որուն հետեւանքով պատանեկան ոճիրները կը շատնան ներկայիս:

Տեղի ունեցան արտասանութիւններ և երգեր: Բեմադրուեցան «Հարս և Կեսուր» գաւեչաը (մէկ արար):

Թրոյ Ալպրնի.— Թրոյի Ս. Պետրոս հայկական եկեղեցիին մէջ, Մայիս 22ին, տեղի ունեցաւ Հ. Բ. Ը. Միութեան 54րդ տարեգարձը: Տեղի ունեցան առւեր պատշաճի ուղերձներ: Պ. Միրան Բիւքէլեան խօսեցաւ, ծանրանալով Միութեան ներկայ կրթութեան գործին վրայ: Օր. Վարդիկեան հրամցուց հայկական օրգեր: Յայտագրի վերջաւորութեան ցուցադրուեցաւ Սեդ Առաջին Սիրոյ հայկական ժապաւէնը, որ վայելք մը եղաւ ներկաներուն համար:

Եիֆալոյ.— Եիֆալոյի մէջ, Միութեան 54րդ տարեգարձին առթիւ, տեղւոյն Արանց և Կանանց մասնաճիւղերը սարքած են ճաշկերոյթ հանդէս մը, ի պատիւ վեթերաններու և հայ շրջանաւարտ շրջանաւարտուհիներուն: Հ. Բ. Ը. Միութեան Նախագահ Պ. Ա. Մանուկեան ներկայ գտնուած և խօսած է Միութեան կէս դարու զորձունէութեան մասին և այս առթիւ բաժնած է «բաք»ներ և զարդասեղներ, Միութեան երկարամեայ անդամ - անդամուհիներուն:

Կիպրոս.—

Բարեգործականը Կիպրոսի մէջ ունի հետեւեալ մասնաճիւղները.—

Նիկոսիայի մասնաճիւղ	600 անդամ
Լաւնագայի	» 125 »
Լիմասոլի	» 90 »
Ֆամակուստայի	» 38 »

Ասոնցմէ իւրաքանչիւրը ունի իր Վարչութիւնը: Նիկոսիա և Լիմասոլ ունին իրենց կանանց Օժանդակ մարմինները: Նիկոս-

աիա ունի նաև երիտասարդական բաժինը մարդական յանձնախումբ և «Կայծակ», տանագնդակի խումբը, Նիկոսիոյ մէջ կը գտնուի նաև Միուսթեան Մշակոյթի Տունը:

Արեւել.— Զ.Բ.Ը. Միուսթեան սեփական վարժարանի ամսվերջի հանդէսը տեղի ունեցաւ Յունիս 6ին, Կիրակի կէսօրէ ետք, ժամը 6ին, վարժարանի ընդարձակ պարտէզին մէջ: Ներկայ էին բարերար Տիար Արթաքի Գալփագեան, իր Տիկնոջ հետ, հոգեւոր պետեր, Բարեգործականի Կեդր. Մասնատղոյի, Տիկնանց Յանձնախումբի, «Արարատ» միութեան, «Ծրկիր» շաբաթաթերթի ներկայացուցիչները, եւ այլն:

Հանդէսը սկսաւ մանկապարտէզի բաժինով, որուն յաջորդեց Նախակրթարանի մասը, ճիշտ յայտագրով: Կեդր. մասնատղոյի ատենապետ Տիար Զ. Ֆէնէրճեան, պատմականը ըրաւ վարժարանի հիմնումին և դպրոցական վիճակի մասին տեղեկութիւններ տուաւ, որմէ յետոյ, ատենադպիր Վ. Շահինեան կարգաց տարեկան տեղեկագիրը: Այս տարուան վարժարանի հունձքը եզած է. մանկապարտէզէն՝ 15, նախկըրթարանէն՝ նոյնպէս 15: Պր. Շահինեան, յայտարարեց իր տեղեկագրի վերջաւորութեան թէ Տիար Արթաքի Գալփագեան Բարեգործականի նուիրած է նէա Իրազլիոնի մէջ իր ունեցած ընդարձակ և թանկարժէք հողամասը, անոր փոխարժէքով վարժարանի մը շէնքը կառուցանելու համար, իրոստանալով հետագային, ընել յաւելուածական կարեւոր գումար մը:

Աւարտական դասարանի աշակերտութիւնը, Բարեգործականի ազգաշէն գործունէութիւնը խորհրդանշող Կենդանի Պատկեր մը ներկայացուց, որմէ յետոյ գտաւ հանդէսը: Հանդէսէն վերջ, վարժարանի խնամակալութիւնը ի պատիւ ուսուցիչներուն՝ պաղպաղակասեզան մը սարքեց, դպրոց օդասուն պատշգամին վրայ:

Նեա Զմիւռնիայի տուները.— Զ.Բ.Ը. Միութիւնը, վերջին ընդհանուր Պատերազմէն առաջ շինած էր 130 տուն Աթէնքի Նէա Զմիւռնիայ թաղին մէջ, հայ գաղթականներու համար, բայց 1947ի ներգաղ-

թին այս տուներու բնակիչներէն շատեր Հայաստան մեկնած ըլլալով, կառավարութիւնը գրաւած էր պարպուած տուները և յոյն գաղթականներուն յատկացուցած: Աթէնքի Զ. Բ. Ը. Միութեան մասնաճիւղի ջանքերով, այդ տուներէն 54ը կարելի եղած է ետ ստանալ և անոնց մէջ տեղաւորել հայ գաղթականներ. որոնք արդէն ստացած են իրենց սեփականութեան վաւերացութիւնները:

Թեսալոնիկէ (Աելանիկ).— Հայ թատեկարան. մշակութային միութիւնը, Յունիս 26ին, կիրակի գիշեր, Յուլիկիմեան շէնքի սրահին մէջ, գումարեց իր տարեկան ժողովը, որուն ներկայ եղան անդամ-անդամուհիներու մեծամասնութիւնը՝ 65 հոգի: Միութեան պատուակալ նախագահ Տիար Ա. Էսքիճեանն բացաւ ժողովը, ներկայացնելով Միութեան տարուան մը գնահատելի գործունէութիւնը:

Հմայակ Գայլեան խօսեցաւ երիտասարդական միութեան գործունէութեան մասին, յիշեց ազգային նկարագրի խտացման և պահպանման կարեւորութիւնը: Պ. Նուպար Բիւրէճեան, հրատարած վարչութեան բարոյական և նիւթական գործունէութեան տեղեկագիրը կարգաց: Ընթարուեցաւ նոր վարչութիւն, ապա ներկաները հիւրասիրուեցան պաղպաղակով:

— Թատերական և մշակութային միութեան երկսեռ անդամները այս տարի Մայիս 1ը տօնեցին Սելանիկի մօտ գտնուող Տօրքոտայ գիւղին անտառին մէջ, հաճելի օր մը անցնելով:

— Թեսալոնիկէի միութեան վարիչ Ատենապետը՝ Տիար Յ. Վարժապետեան Աթէնքի Կեդր. մասնատղոյի մէջ պաշտօնի կոչուած ըլլալով՝ մեկնած է իր նոր պաշտօնավայրը: Թեսալոնիկէի Վարչութիւնը այս առիթով Յունիս 10ին պատուոյ ճաշկերոյթ մը սարքած է, 14 տարիներու իր արդիւնաւէտ գործունէութեամբ օգտակար հանդիսացած Տիար Յ. Վարժապետեանի: Բոլոր ներկաները ներբողած են անոր անձնուիրութիւնը և անշահախնդիր ոգին:

ՄՓԻԻՈՒԻԻ ՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

Ամերիկա

Ամենայն Հայոց Հայրապետը Քոլումպիա Համալսարանին մեջ.—

Յուլիո 6 ի երեկոյեան Վեհափառ ՎԱԶ-
Գէն, Ա. արժանացաւ մեծարանքի հան-
դիտութեան մը, որ կազմակերպուած էր
Քոլումպիա Համալսարանի Հայերէնի Ամ-
պիոնին, Միջին Արեւելեան Ուսմանց և
Ընդհանուր Ուսմանց բաժանմունքին կող-
մէ, որուն ի մէջ այլոց ներկայ էին Տօքթ.
Լ. Փիքճէմի, Ուսուցչապետ շրջանաւարտից
բաժանմունքի, Տօքթ. Քլիֆըրտ Լորտ՝ ուս-
ուցչապետ ընդհանուր ուսմանց, Փրոֆ. Քարլ
Մէնկիս եւ ուրիշներ, որոնք Հայերէն լե-
զուի վարիչ Տօքթ. Արմէն Ճէրէճեանի կողմէ
ներկայացուեցան Վեհափառ Հայրապետին ։
Համալսարանի մտարանապետ (Չէֆիին) Ճան
Գրամ, արտասանեց բարի գալուստի յուզիչ
ուղերձ մը ։ Իր կարգին, Վեհ. Հայրապետը,
իւր գնահատանքը յայտնեց Համալսարանի
Վարչութեան, Հայերէն լեզուի հանգէպցոյց
արուած շահագրգռութեան համար ։

Մամբրէ Աւել. Գալիսայեան գնահատուած.—
Ամերիկահայոց նախկին Առաջնորդ Մամբ-
րէ Արք. Գալիֆայեան, Մայիս 19ին, Մել-
վըսքիի Եպիսկոպոսական «Նալօթա Հառուզ» ։
Աստուածաբանական վարժարանին կողմէ
պարգեւատրուած է «Տօքթոր Աստուածա-
բանութեան» տիտղոսով ։ Մելվոքիի առաջ-
նորդ և հանդէսին նախագահ Գեր. Տէնիլը
Հալլաք, դրուատիքը հիւսած է Մամբրէ
Սրբ. ի ծառայաւէր ոգիին ։

Կը տեղեկացուի նաեւ կազմութիւնը
մասնաւոր յանձնախումբի, որ կ'առաջա-
դրէ ճաշկերոյթ - հանդէսով մը պատուել
Նորին Սրբազնութիւնը, իր Եպիսկոպոսա-
կան 25րդ տարեդարձին և սոյն պարգեւա-
տրութեան առիթով ։

Իպրոցական.— Յունիս 21ին՝ Փրա-
ւիտէնսի և 23 ին ալ Ուստրի Հայ Դպրոցի
ամառվերջի հանդէսները տեղի ունեցան ընդ-
հանուր խանդավառութեան մէջ ։ Առաջինը

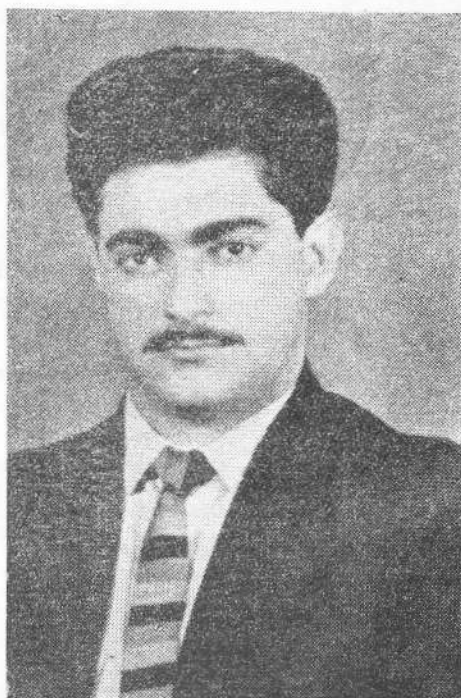
Փրաւիտէնսի Հայ Դպրոցի աշակերտու-
թիւնը որ 50 հոգի էր Դպրոցը ունի երեք
դասարան, իսկ դասատուութիւնները տեղի
կ'ունենան ամէն երեքշաբթի երեկոյ ։ Այս
տարի վարժարանը բոլորեց իր երկրորդ
տարին ։ Ուստրի վարժարանի աշակերտները
կենդանի պատկերներ ներկայացուցին, իր-
ենց դասարանային կեանքէն ։ Վեր. Կէօք-
կէղեան, շնորհակալութիւն յայտնեց, որ
այսպիսի ձեռնարկ մը կը հովանաւորէ և
փափաք յայտնեց երիտասարդներուն որ
օրական որոշ ժամանակ մը յատկացնեն իր-
ենց հայերէնի զարգացման համար ։

Հայ մը Գոնկրեսին անդամ.—

Մ. Նահանգներու Գոնկրեսը կը բաղ-
կանայ 537 անդամներէ ։ Ասոնց մէջ կը
գտնուի հայ մը, միտակը, Պր. Ստեփան Տէ-
րուհեան, որ արձեատու վիտատարան է ։

Եկլպատնայ երիտասարդ գիտուն մը.—

Մեծ ուրախութեամբ կը տեղեկանանք որ,
եզրպատահալ երտասարդ մը՝ Չաւէն Կիրա-
կոսեան, զաւակը Տիար Թաղէոս և Տիկ.

Ստեփենիկ Կիրակոսեաններու, աւարտած է
Գալիֆորնիոյ Համալսարանը (University of
California), և մեծ յաջողութեամբ իր

տոքթորայի թէզն ալ պաշտպանելով՝ արժանացած է Կորիզային Գիտութեանց Տօքթոր տիտղոսին: Այժմ կը դասախօսէ իր մասնագիտութիւնը նոյն համալսարանին մէջ:

Երիտասարդ Տօքթ.ը, բացառիկ արտօնութեամբ իրաւունք ստացած էր Կօլորնէյէյթ - Բերքլէյի գիտական հետադասութեանց աշխատանոցին մէջ պրպտումներ կատարելու, իրաւունք մը որ համալսարանի 80,000 ուսանողներէն միայն 24 հոգի կը վայելին. և որոնցմէ մէկն է մեր սիրելի հայրենակիցը:

Տօքթ. Կիրակոսեան այժմ լծուած է կարեւոր աշխատանքի: Ան կը ջանայ իր համալսարանին մէջ հայագիտական ամպիոնի մը կազմակերպութիւնը ի գլուխ հանել, ինչպէս նաեւ այս առնչութեամբ հիմնել հայագիտական ճոխ գրադարան մը, որուն կարեւորութիւնը անուրանալի է:

Ամուսնացած է հայուհիի մը հետ և հայրն է զուակի մը՝ սիրասուն Նայիրիի:

Գեր. Սրապիոն Ուլուհօնեան.— Հոկտ. 30ին, Կիրակի օր, Վենետիկի Ս. Մարկոսի մայր տաճարին մէջ Վսեմ. Կարտինալ Աղաճանեան Կաթ. Պատրիարքին կողմէ ստացաւ եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն Ս. Ղազարի Աբբահայրը՝ Սրապիոն Վրդ. Ուլուհօնեան, որ այդ Աթոռը կը գրաւէ 25 տարիէ ի վեր:

Ֆիլիփ Աբրահամեան «Լոնտոն Թայմզ», թերթի կիրակնօրեայ հրատարակութեան երաժշտական քննադատն է, յարգուած և փնտռուած իր հելլինական կարծիքներուն համար:

Երաժշտագիտուհի Օր. Մարգրիտ Բաբայեանի ջանքերով, Բարիզի մէջ լոյս տեսած «Լա ուոս», Ֆրանսերէն երկհատոր երաժշտական մեծ համայնագիտարանին մէջ հրատարակուած են անունները, կենսագրական և այլ ծանօթութիւններով, հետեւեալ հայ երաժիշտներուն.

Կոմիտաս Վարդապետ, Օր. Գոհարիկ Ղազարոսեան, Էտկառ Մանաս, Արամ Խաչատուրեան, Արա Պարթեւեան, Գուգէն Ալեմշահ, Եկուսեան, Կարս-Մուրզա և Վ. Սվաճեան:

Լեորոյս Աւագեան, պարսկահայ ջութակահարը, վերջերս, Լոնտոնի «Վիմկոր Հոլի» մէջ յայտը նուագասանդէս մը տուած է, դաշնակի ընկերակցութեամբ Պ. Հերոյս Լեւթըբի:

Աւագեան, ծնած է Պարսկաստանի Թաւրիզ քաղաքը: Իր երաժշտական ուսումը ստացած և կատարելագործած է Միացեալ Նահանգներու մէջ, ուր շահած է բազմաթիւ մրցանակներ:

Վազգէն Յովհաննեսեան, պարսկահայ գիտնական և մաթեմատիկոս Բարիզի Սորպոնի համալսարանին մաթեմատիկի Փրոֆեսոր նշանակուած է: Յիշեալ համալսարանի ուսուցչապետ և յայտնի մաթեմատիկոս Փիլլոյ, առաջարկած է Յովհաննէսեանին, որպէսզի արտօնէ Սորպոնի մէջ իր գիտական տեսութեան դասաւանդութիւնը: Երիտասարդ գիտնական Վ. Յովհաննէսեանի մաթեմատիկական տեսութիւնները միաձայնութեամբ ընդունուած են հանրածառնօթ մաթեմատիկոսներու կողմէ:

Յակոբ Տէր Յակոբեան, հրապարակագիր և գրագէտ, իր մակնչացուն կնքեց Սեպտեմբերի սկիզբը (1980) և թաղումը կատարուեցաւ Բարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ: Իր յոգնաբեկ մարմինը այժմ կը հանգչի Պանիքոյի գերեզմանատունը: 1910 ին հրատարակած է «Ուր Խեղիներ Ժողուեցի»: հատորը, և Պոլսոյ մէջ ունեցած է հրապարակագրական գործունէութիւն: Սահմանադրութեան շրջանին եղած է Պարտիզակի կառավարիչ:

Նիւ Եոբի Մեթրոփոլիթըն Օփերայի մէջ, այս տարի պիտի բեմադրուի Օթթելոն և ամերիկահայ դերասանուհի Լուսին Ամարա պիտի ստանձնէ Տեղդեմոնայի դերը:

Մոսկուայի մէջ տեղի ունեցաւ Արեւելագէտներու 21րդ ժողովը, Օգոստոս ամսուայ մէջ: Հայաստանի գիտուններու թիւը կը բազկանար 45 հոգիէ (25 պատուիրակներ և 20 հիւրեր), ղեկավարութեանմբ Ակադեմական Մ. Ներսիսեանի Բազմաթիւ արեւելագէտներ, թէ արեւելքէն և թէ արեւմուտքէն մասնակցեցան այս ժողովին:

Հայկական ամառանոց. — Մեսեցուսէց նահանգի Պրանքլին քաղաքին մէջ, ամերիկահայերը ունին մօտ 10ը արտավար (հեկտար) տարածութեամբ դաշտավայր մը, իր սեփական լիծով, ուր հայ ընտանիքներ կ'երթան արձակուրդի, պտոյտի կամ դաշտահանդէսի համար: Այս ամառ, աւելի քան 2000 հոգի ներկայ եղան բացման հանդէսին:

Դաշտավայրը ունի թատերաբեմ՝ բարձրախօսով, զբօսավայր և ճաշարան: Լիծին եզերքը շինուած են արդիական տնակներ, բուժարան: Պատանիներ թէ կը լողան, թէ կը նաւարկեն, և թէ կը հետեւին հայերէնի դասընթացներուն: Կատարեալ հայկական ամառանոց մը, հաւասարակշռուած պիւտճէով:

Ամերիկայի Գեդամ Գալայնեան Հայաստանի Գիտութեանց Ակադեմիին նուիրեց հին զբոսանքու արժէքաւոր հաւաքածոյ մը: Հաւաքածոն կը բաղկանայ հազուագիւտ նմուշներէ, որոնք կը վերաբերին զանազան ժամանակաշրջաններու հայկական իշխանութեանց:

Թիբերի, Փրանսացի զոյգը, այր ու կին, դասախօսութիւններ տուին Արեւմտահայաստանի մշակութային կոթողներուն մասին Վերջերս, դասախօսեցին Բարիզեան սրահի մը մէջ, լսեապատկերներով: Հանդիսականները տեսան Անիի Բերդերը, Մայր Եկեղեցին՝ Ս. Գրիգոր, Հովուի եկեղեցին, սքանչելի քանդակներով Ս. Սաչ Եկեղեցին, Վանի կամայնապատկերը, և այլն:

Յրանսա, Բարիզ. — Հ.Բ.Բ. Միութեան Բարիզի Մասնատնովի Օժանդակ Տիկնանց միութիւնը կազմակերպած էր Միութարեան և Դպրոցատէրի վարժարաններուն մէջ միութեան սան-սանուհիներու համար ընդունելութիւն մը, որ տեղի ունեցաւ 27 Մայիսին, կէսօրէ յետոյ, Բարիզի մեր գրասենեակին մէջ: Միութարեան մեր սաները, որոնց թիւը այս տարի 13 էր, առաջնորդուած էին իրենց մեծաւորին՝ հայր Բարսեղի կողմէ, իսկ Դպրոցատէրի սանուհիները, թիւով 20՝ իրենց գլուխը ունէին վարժարանին Տնօրէնուհին՝ Օր. Հ. Գար-

տաշեանը: Սանուհիները այցելեցին Նուպարեան մատենադարանը: Ընդունելութիւնը սկսաւ Տիկնանց Ատենապետուհի Տիկ. Ծ. Պետրոսեանի բարեգալուստի խօսքերով: Հետզհետէ խօսք առին Տեարք Վ. Ֆրէնկեան, Վահան Էսմէրեան, Պօղոս Գլուորգեան, Հայր Բարսեղ և Օր. Գարագաշեան: Ի վերջոյ Յովն. Պօղոսեան ներկայացուց Միութեան հիմնադիրներն ու բարերարները, որոնց նկարները շարուած են սրահի պատերուն վրայ:

Ներկաները պատուասիրուեցան օջաւակով և կարկանդակներով, զորս պատաստած էին տիկիները:

Միութեան 54րդ Տարեհանդէսը Բարիզի մէջ. — «Լիւթեան» պանդոկի սրահին մէջ, Ուրբաթ, Մայիս 6 ին, երկուս և կուկիկ բազմութեան մը ներկայութեան, տեղի ունեցաւ Բարեգործականի 54րդ տարեդարձի հանդիսութիւնը, կազմակերպութեամբ Բարիզի մասնաճիւղի ժրագան տիկիներուն:

Սօսք առին Բարիզի մասնաճիւղի տեսնապետ Տիար Պատրիկ Կէնճեան, Տիկնանց ատենապետուհի Տիկին Ծ. Պետրոսեան և Տիար Յովն. Պօղոսեան: Սիփոն-Կոմիտաս երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. Կ. Արիկեանի և Պ. Մ. Պօղոսեանի մենեղաներով, հանդիսականներուն ընծայեց գեղարուեստական վայելք մը: Ճարճեան եղբայրները ձեռնադաշնակի վրայ իրենց ոգեւորիչ եղանակներով, ինչպէս նաեւ Օր. Գարսեանը իր զգայուն արտասանութիւններով՝ հանդէսին վայլը աւելցուցին:

Հանդէսը փակուեցաւ Տիար Վահէ Ֆրէնկեանի սրամիտ և զուարթ վերջաբանով:

Լիոնի մէջ. — Բարեգործականի Լիոնի մասնաճիւղը «Հայունեաց» Օժանդակ Տիկնանց գործակցութեամբ, Պէլ Վիւ ճաշարանին սրահներէն մէկուն մէջ կազմակերպեցին ճաշկերոյթի օր, որուն մասնակցեցան աւելի քան 160 անդամ-անդամուհիներ: Ծաշկերոյթը սկսաւ Հայր Մերով, զոր ներկաները երգեցին յոտնկայս, իսկ միութեան քայլերգը կարդաց Պ. Պահրի: Ծաշկերոյթի ընթացքին տեղի ունեցան արտասանութիւններ, երգեր ու ճա-

ներ, մինչ նուազախումբը կը նուազէր հայերէն և ֆրանսերէն եղանակներ: Մասնաճիւղի ատենապետը՝ Պ. Հ. Թովմասեան, ընդհանուր ծափերու մէջ ներկայացուց «Հայուհեաց» նորակազմ Օժանդակը, իր անդամուհիներով:

Պարոնայք Կիւլպէնկեան, Թաթոսեան, Տիկին Թովմասեան և վերջապէս Պահրի՛ խօսք առին և պատշաճօրէն ներկայացուցին Բարեգործականի հանրանուէր գործունէութիւնը:

Գեղարուեստական յայտագիրը ճոր էր: Պ. Մարթէն Օֆլազ մեներգեց Պրնիկուն: Տիկին Թովմասեան Ոլ Մեծաստեանը, Տիկին Տիրուհի Մառուկեան Տէր Ոլորմեան: Տիկիններ՝ Բայթանճեան և Ճելահեան՝ արտասանեցին Կապուտիկեանէ և Չսպանեանէ, իսկ Տիկին Մարկոսեան՝ մեներգեց Ալագեազը: Եղան նուիրատուութիւններ և նոր արձանագրութիւններ:

Մտրի - Նուպար Համալսարանական Ոստան.— 21 Մայիս, Երկուշաբթի օր, տեղի ունեցան զատկական աւանդական հաւաքոյթը, որուն կազմակերպիչը հանդիսացան Բարեգործականի Բարիզի Տիկնանց Յանձնախումբը: Բացի հայ ուսանողներէն, ներկայ գտնուեցան նաեւ Ոստանի միւս հասուածներէն հայ ուսանողներու բարեկամներ, ինչպէս և հրաւիրեալներ: Գործադրուեցաւ գեղ. յայտագիր մը, որուն մասնակցեցան շնորհալի պարուհիներ՝ Անի Տարօն և Սոնեա Սվաճեան, պարօղներ՝ Էտի Ճօլօլեան և Ժան Աչքքէօզեան, ինչպէս և Պ. Պէրպէրեան՝ իր մանտօլինով, Վարդան Ճապոնրեան՝ իր ջութակով և Օր. Ալիս Սմաթրեան՝ մեներգներով: Տեղի ունեցաւ հաւկթախար:

Հիւրերու և պաշտօնական անձնաւորութեանց մեկնումէն յետոյ, ուսանողները պարեցին մինչև լուսաբաց:

Արա Պարեւեանի Ընդհանրական.— Մայիս 19ին, Բարիզի Սալ Կալօյի մէջ տեղի ունեցաւ տաղանդաւոր երգչուհի Արա Պարեւեանի նուազահանգէսը, գործակցութեամբ Շութօ նուազախումբին: Նրա զգուշացու վարպետին հայկական Պատարագը, որ բոլորովին տարբեր է Կոմիտասի

և Եկմալեանի ստեղծագործութիւններէն, բայց, ինչպէս կը վկայեն ունկնդիրները՝ կը պահէ իր կրօնաբոյր և հայկական դրօշմը: Այս հոյակապ գործը Պարթեւեան նրա շիրտէ 1915ի մեր նահատակներուն խնկելի յիշատակին Աւելցնենք թէ, Պարթեւեան, իր այս ստեղծագործութեամբ, առաջին անգամ ըլլալով մեր եկեղեցական երաժըշտութեան մէջ կը մտցնէ գործիական երաժշտութիւնը:

Յայտագրին մաս կը կազմէր նաեւ հասուածներ իր ստեղծագործութիւններէն. «Նոյեմբերին անտառին մէջ» և «Սիրուն Պատկերներ» ինչպէս և մեծատաղանդ Կոստան Ջարեանի «Տատրագոմի Հարս»էն երկու պատկերներ: Այս գործը Պարթեւեան օրերայի վերածած է: Օր. Իրիս Պիւլպիւլեան մեներգեց Սանամին (հարսին) այն յուզիչ հասուածը որ կը խնդրէ քիւրտ առեւանգողէն խնայել իր պատուոյն: Երկնոյթը յազթանակ մը եղաւ Պարթեւեանի համար:

Յուցահանգէսներ.— Բարեգործականի Բարիզի Կեդրոնի զահլիճներուն մէջ, Տիկին Սօնեա Թօփալեանի նկարներուն և գծագրութեանց ցուցադրութիւնը տեղի ունեցաւ 27 Մայիսէն մինչև 15 Յունիս, կազմակերպութեամբ Բարիզի Հայուհեաց Օժանդակ Յանձնախումբին:

Տիկին Սօնեա, կողակիցն է արուեստագէտ և բանաստեղծ Բիւզանդ Թօփալեանի: Տիկին Թօփալեան օժտուած արուեստագիտուհի մըն է: 1956ին, հանրածանօթ Ֆըրանսացի արուեստի քննադատ Ժան Օպէր մեծ գովեստներ շնայեց մեր ազգակցին, նշելով անոր տաղանդին երանգները և արուեստի խոր ըմբռնումը: Անցնող շրջա տարիներու ընթացքին, Տիկին Թօփալեան, այժմ հանդէս կուգայ աւելի ցայտուն և իր արուեստի լիութեանը հասած գեղեցիկ գործերով:

Ուրիշ Յուցահանգէս մըն ալ.— Մայիս 7ին, «Ձոր Հովեր» ակումբին մէջ, առաջին անգամ ըլլալով կը ցուցադրէք իր 30ի չափ նկարները՝ երիտասարդ նկարիչ Յարութիւն Թարոսեան: Հետաքրքիր արուեստագէտներ հիացական ազդակներով ողջուցեցին այս նորածիլ տաղանդը և յաջողութեան մաղթանքներ ուղեցին մեր

Թանկագին հայրենակցին՝ Բննադատները մեծ գնահատանքով յարտայայտեցան Թորոսեանի արեւեստի մասին:

Վեհափառ Հայրապետը իր էջմիածին վերադարձի ճամբուն վրայ. —

Վեհափառ Հայրապետը, որ չորս ամիսներէ ի վեր Հիւսիսային և Հարաւային Ամերիկաներու իր հօտին այցելութեան գացած էր, Սեպտ. 13 ին Բարիզ ժամանեց և ընդունուեցաւ տեղւոյն Ազգային - Եկեղեցական Վարչութեան, Ղ.Բ.Ը. Միութեան և Հայ Հոգեւոր Պետերու կողմէ ու առաջնորդուեցաւ Ժորժ Ե. պանդուկը: Այս օրհնաբեր այցելութեան աւերիւ, Բարեգործականի Բարիզի կազմակերպութիւնները չքեղ ճաշկերոյթ մը սարքեցին Վեհափառին ի պատիւ, Պուա Տը Պուլոնների Արմէնովին ճաշարանին մէջ: Հիւրաբար ներկայ կը գտնուէին նաեւ Կիպրոսի Միւլքոնեան և Հալէպի Նաճարեան վարժարաններու տնօրէնները, «Նայիր»ի [ամբազիրը՝ Անդր. Ծառուկեան, Սարգիս Բիւրքճեան (Լոնտոն):

Ծառը սկսաւ ժամը 9 ին, Վեհափառին աղօթքով և անցաւ ընդհանուր ուրախութեան և խանդավառութեան մէջ: Սեղանին վրայ, Վեհափառի կողքին կը բազմէին Սերովբէ Եպս. Մանուկեան, Յրանսայի Կաթողիկէ Հայոց Առաջնորդ՝ Կարապետ Մ.Վ. Ամատունի, Աւետարանական Հայոց հովիւ՝ Վեր. Կ. Սիւլեան, Եւրոպայի Կեդրոնական Յանձնաժողովի անդամները, և այլն:

Կեդր. Յանձնաժողովի Ատենապետ Տիար Նուրհան Յրէնկեանի և փոխ - Ատենապետ Տոքթ. Պէօյլեքեանի ճառերէն վերջ, խօսք առին Տ. Կարապետ Ամատունի, Պատուելի Սիւլեան, Տիկին Շ. Պետրոսեան և Սերովբէ Եպս. Մանուկեան: Բոլոր խօսողները իրենց արտագրաւ և յուզիչ արտայայտութիւններով՝ իրենց յարգանքի և սիրոյ անվերապահ զգացումները արտայայտեցին հանդէպ Ս. Էջմիածնի և անոր ազգընտիր Գահակային: Վերջին խօսողը եղաւ Վեհափառը որ ամենուրեք իր գտած անվերապահ ոգեւորութենէն խանդավառ՝ ըսաւ.

«— Հայ ժողովուրդը ոչ միայն կայ ու կը մնայ, այլ վերածաղկունքի ճամբուն վրայ է, թէ իբրեւ ազգ, թէ իբրեւ եկեղեցի եւ թէ իբրեւ հայրենիք: Այս զգացումը իմ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՂԻԱՐՀ

Չեռագիր մատեաններ. —

Չեռագիր մատեաններու Գիտական-Հետազոտական Հաստատութիւնը՝ ո՛չ միայն Հայաստանի, այլեւ աշխարհի ամենէն հարուստ և ամենահին թանգարաններէն մէկն է: Հետզհետէ աւելի կը հարստանայ նորագիւտ ձեռագիր մատեաններով: 1922 ին ունէր 4160 մատեաններ: Այսօր ունի՝ շուրջ 11,000, առանց հաշուելու բազմահազար ձեռագիր բեկորները: Վերջին չորս տարիներուն ընթացքին հաստատութիւնը ձեռք բերած է աւելի քան չորս հարիւր ձեռագրեր: Հալէպահայ Յովսէփ Տէտէեան բազմաթիւ ձեռագիր մատեաններ ուղարկած է Երեւան: Վերջին 2 տարիներու ընթացքին՝ զրկած է 19 ձեռագիր մատեաններ, զորս ձեռք բերած է Ստամպուլի մէջ: Երեւանի Չեռագրատունը վերջերս ստացաւ «Շարակնոց» մը, որ գրուած է 1193 թուականին, «Բժշկարան» մը, գրուած՝ 1676 ին, որ կ'ամփոփէ Ամիրտովլաթ Ամասիացիի, Գաղիանոսի և հայ և օտար այլ բժիշկներու գործերը: Կատարեալ հունագիտարան մը՝ վիրաբուժութեան, ծննդաբերութեան, ակնաբուժութեան, ատամնաբուժութեան հայոց ուսումնասիրութիւններով:

Աղթամարի ձեռագրատան մատեանները փրկուած են հրաշքով և զրեթէ ամբողջութեամբ փոխադրուած՝ Երեւան:

Գիտնիսիոս Թրակացիի 1553 ին գրուած «Բերականութիւն»ը նաք ձեռք բերուեցաւ: Չորս դարու հնութիւն ունեցող թանկագին

մէջ զօրացաւ, երբ սեսայ ազգային կենդանութիւնը երկու Ամերիկացիներու մէջ՝ կրթական եւ կեղեցական սեսակետով»:

Ոսօքը մանրամասնելով Ղ.Բ.Ը. Միութեան վրայ, Վեհափառը յայտնեց իր անվերապահ գոհունակութիւնը Բարեգործականի զանազան ձեռնարկներուն, կազմակերպութեանց և ծաւալած աշխատանքներուն համար: Ներկաները բոլուն կերպով ծափահարեցին Վեհափառին խօսքերը և միասնաբար երգուած «Հայր Մեր»ով վերջ գտաւ այս տպաւորիչ ճաշասեղանը, կէս գիշերին:

մատեանը երկրէ երկիր թափառելէ ետք հասաւ Հայաստան, ուրիշ բազմաթիւ ձեռագիր մատեաններու նման:

Ուիլիեմ Սարոյեանի հետ. —

Երեւանի «Գրական Թերթ»ը հրատարակած է Գուրգէն Մահարիի խանդակաթ յօդուածը՝ ամերիկահայ աշխարհահռչակ գրող Ուիլիեմ Սարոյեանի մասին:

Սարոյեան, ինչպէս գրեցինք տասնին, գնաց Հայաստան, այցելեց տեսութեան արժանի վայրերը, հիացաւ ի տես Մատենաստան, տեսակցեցաւ գործաւորներուն և ուսանողներուն հետ: Գտաւ բազմաթիւ հարազատներ և հայրենակիցներ, հիւրասիրուեցաւ, բաժակ բարձրացուց բոլորին կենաց: Աւրախացաւ, ուրախացուց՝ Հայ վաստակաւոր գերասանները խոստացան մինչև 1961ի գարունը բեմադրել իր գողտրիկ թատերգութիւնը, «Որտա լեռներուն վրայ է»:

Գուրգէն Մահարի իր խանդակաթ յօդուածը կը փակէ հետեւեալ բառերով. — «Սարոյեան գնաց, բայց իր սիրտը Հայաստանում է»:

Հայաստանի բնակչութիւնը՝ երեկ եւ այսօր Հայաստան ունէր 1 000,000 բնակչութիւն՝ 1913ին: Այս թիւը իջաւ 780,000ի՝ 1920ին. բարձրացաւ 1,790,000ի՝ 1959ին:

Ըստ վերջին մարդահամարին՝ Հայաստան ունի ներկայիս, 1960ին, 1,822,000 բնակչութիւն:

Ֆրանսացի գրողներու երկերը՝ Հայերէն. —

Վ. Թերզիպաչեան կատարած է ուսումնասիրութիւն մը՝ հայերու և ֆրանսացիներու մտաւորական աղերսին մասին, ըստ որում ԺԹ. դարու երկրորդ կէսին հայերէնի թարգմանուեցան ֆրանսացի հռչակաւոր գրողներու — Շատոպրիանի, Լամարտինի, Վիկտոր Հիւկոյի, Տիւմայի, Ժորժ Սանի, Ժիւլ-Վեռնի — երկերը:

«Թափառական Հրեան», «Բարիզի Գաղտնիքները», «Երեք Հրացանակիրները», «Մոնղէ Գրիստոյ», «Քսան տարի ետք» արդէն թարգմանուած էին հայերէնի, անցեալ դարու վաթսուեակն թուականներուն:

Գ. Չիլինկիրեան բնագրէն հայերէնի թարգմանեց Վ. Հիւկոյի «Թշուառները»:

Ֆրանսացի հեղինակը պարծանք զգաց այդ թարգմանութեան համար: Վիկտոր Հիւկոյի թատերգութիւնները մեծ մասով թարգմանուած են հայերէնի, և քանիցս բեմադրուած («Իսնանի», «Անճեյոյ», «Արքան կը գրօսուու»)։ Բացի «Թշուառներէն», թարգմանուած են հայերէնի նաեւ հետեւեալ վեպերը. — «Նոզրը Տամ», «970», «Մահապարտի վերջի օրը», եւ այլն: Բացի Լամարտինի բանաստեղծութիւններէն նաեւ հետեւեալ վիպակները. — «Ռոշայէլ», «Կրացիելլա»:

Իրապաշտ գրողներէն Պալլաքի, Զօլայի, Ֆլօպերի, Ստենտալի, Մօրսսանի, Ֆրանսի, Տօտէի գլխաւոր երկերը:

Ֆրանսական գրականութեան ամենամեծ թատերական երկերը թարգմանուած են հայերէնի և բեմադրուած յաջողապէս. անա այդ երկերէն ոմանք. — «Բանի Ամուսնութիւն», «Ակամայ Բժիշկը», «Երեւակայական Հիւանդը», «Ագահը», «Քաղքենին Ազնուական», «Սկապենի Արարքները», «Տոն Ժուան», Բացի Մոլիերի գործերէն՝ թարգմանուած և բեմադրուած են նաեւ Պօմպրէի, Տիւմայի-Որդիի, Օնիէի, Սարտուի, Սկրիպի և այլ թատերադիրներու գործերը:

«Հայ Մանրանկարչութիւնը»

Լոյս տեսած է «Հայ Մանրանկարչութիւնը» վերնագրով հատոր մը, որուն հեղինակն է Լիտիա Ա. Տուռնովա, Երեւանի Արուեստից Թանգարանին հայկական բաժնի տնօրինուհին:

Այս հատորին հրատարակութեան առթիւ ֆրանսացի քննադատ մը կը գրէ թէ նոր պրպտումներու ստարգէզ մը կը բացուի բանասէրներուն առջեւ:

Երեւանի Ալ. Սպենդիարեանի անուան Օփերայի և Պալէի Պետական Ակադեմիայի թատրոնը, Սեպտեմբեր 10ին Ալմաստ օփերայով սկսած է իր նոր թատերաշրջանը: Իսկ Սեպտեմբեր 11ին Խանգուղ պալէի բեմադրութեամբ սկսուած է Հայ ժողովուրդի Վերածնունդի 40ամեակին նուիրուած ներկայացումներուն շարքը: Յետոյ պիտի ներկայացուին Հարօ Ստեփանեանի Լուսաբացիք և Գէորդ Արմէնեանի Խաչատուր Աբովեան օփերաները:

Ճամբորդի սպաւորութիւններ

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն

Ըստ Հ. Վ. Վրդ. Յովհաննէսեանի

Հայ հանճարին գործը

Երեւան, կարելի է, առանց վարանելու, հազարամեայ մայրաքաղաքներու պերճանքին մօտ դնել և ըսել, «սօսկա 15 տարուան մէջ շինուած հայ հանճարին գործն է»։ Ո՛րքան հաճելի է գիշերուան մէջ ըրտնաբանել լուսաւոր փողոցներուն մէջ, կարծես երկնքի մէջ այնքան աստղեր չկան, որքան լոյսով ողողուած այս քաղաքին մէջ։ Հայ երգը յուզումով կը ըջլի պատգամէ պատգամ, փողոցէ փողոց։

Վեհական Մասեմասունը

Բարձրացայ շատ անգամ Պետական մատենադանը, սեւ քարերով սանդուխներէն։ Սեւ մարմարէ սանդուխներ հսկայական, հայկական ոճով կամարներու տակէն՝ զիս առաջնորդեցին դէպի ձեռագրերու սրահը։ Հին դարակներու մէջ շարուած էին Թորոս Ռոսլինի, Սարգիս Պիծակի հրաշակերտ ձեռագրերը, թուարկուած և մեծ գուրգուրանքով պահուած։ Հին համբաւաւոր գիտնականներ, տարէց գրողներ, նորերու կողմէն իրենց գլուխները կախած կ'աշխատին՝ այդ հին մատենաներուն վրայ, նոյնիսկ տիկիներ և դեռաւոր օրիորդներ լուրջ աշխատանքի լծուած են։

Մասեմասունը Միասնիկեան

Ի՞նչ մը հեռուն կը գտնուի Միասնիկեանի անուան նուիրուած մատենատունը, ուր կը պահուին հայ և օտար անհամար գրքեր։ Նոյնպէս մեզուաջան աշխատանքի լծուած գիտնականներ, նորեկներ բռնած էին դահլիճները։

Ակադեմիան

Բարեկամութեան լայն պողստային վրայ կը բարձրանայ Ակադեմիան, իր համբաւոր գիտնականներով և մեծարժէք հրատարակութիւններով։

Հայկական Թանգարանը

Քաղաքին կեդրոնը, Լենինեան հրապարակին վրայ, կը գտնուի Հայկական Թանգարանը։ Այստեղ պահուած են ուրարտական շրջաններէն աւելի հին, հուաքուած շքեղ նշխարներ։ Ի՛ր բաղմաթիւ բաժանմունքներով և ճոխ ցուցադրութիւններով կրնայ հիացում պատճառել որեւէ գիտնականի։ Սեւ տակաւին շէնքը փոքր է՝ նոր գեղեցկութիւններ ամփոփելու համար։

Էջմիածին

Այցելեցի Էջմիածինը։ Այդ դարերով շարճարուած և անշքացած սրբավայրը, շնորհիւ Վեհափառի ջանքերուն եւ պետական օժանդակութեան, այժմ շքեղօրէն վերանորոգուած է։ Փառայեղ մարմարներ անոր աւագ խորանը կը պնեն և ծաղկեայ որմանկարներ, գործ՝ Յովնաթան Նազաչի, կարծես եօթը գոյներով ծիածան ձգած են կամարէ կամար։

Հողը՝ Թանգարան հնութիւններու

Հայաստանի հողը հնութիւններու թանգարան է։ Չորս հազարէ աւելի հին յուշարձաններ ցրուած են երկրին ամէն կողմը, և քանի՛նք կորսուած են այս փոքր ածուին վրայ։

Գառնի, Գեղարդ, Աւսարակ, Օւական

Այցելեցի համբաւաւոր Գառնին, որուն քարերը և քանդակները թուարկուած են՝ վերստին կառուցանելու համար։ Տեսայ Գեղարդը, Աշտարակ, Ապարան, Օշական, Եղիվարդ։ Կարծես ամէն հնամեայ սրբավայր ունի իր պաշտպան և մասնագէտ ճարտարագետը։ Պետութիւնը գուրգուրանքով կը հետեւի վերանորոգման աշխատանքին։ Սեւ տարիներ պէտք են այս հսկայ գործը ի գլուխ հանելու համար։

Ճարտարաուեսք կ'իջիս

Սոսեցայ գիւղացիներու հետ, որոնք զարմանալի բացատրութիւններ տուին։ Հին բարքերու կողքին՝ դեռ աւելի ետուն է արդի Հայաստանի կեանքը։ Ամենէն՝ աւելի իշխողը ճարտարարուեստն է։ Լոկ Երեւանի մէջ և շուրջը 350 գործատուներ անընդհատ կ'աշխատին և կ'արտադրեն։

Մեհեհաաները ... Գլխիները ...

Հայաստանի մեքենաները, ժամացոյցները, ձգախէժը՝ ո՛չ մէկ վախ ունին մըրցելու օտար նման արտադրութիւններու հետ:

Յայտնի են Հայաստանի սքանչելի գինիները, քոնիաքները:

Սեւանի ջուրերը

Զորմանալի են 110 մեթր խորութեամբ բացուած Սեւանի ելեկտրակայանները: Միջոցներ ձեռք առնուած են Սեւանի լճին ջուրերը ո՛չ թէ նուազեցնելու, այլ աճեցնելու և պահելու իր նախկին գեղեցկութիւնը:

Աոռեայ կեանքը

Արտասահմանի հայութեան միաքը չարչարող հարցերէն մեծագոյնը՝ ժողովուրդին կեանքն է: Ես մօտէն հետեւեցայ խանութներու, դրամի դօրութեան և զնուծաներու: Լաւ է գիտնալ և իրապաշտ ըլլալ: Այսօր խանութներն լեցուն են ամէն տեսակ ապրանքներով, զգեստեղէն և ուտեստեղէն: Ո՛չ ոք պոչ կը բռնէ՝ հաց, միս, կանաչեղէն գնելու համար:

Փողոցներու մէջ, Հանրակառուցումը վրայ

Ամէն առտու կը տեսնուին փողոցներու մէջ, հանրակառուցումը վրայ, զամբիւղներով լի՝ օրուան ուտեստեղէններով բռնարարձ մարդեր, ինչպէս ուրիշ երկիրներու մէջ: Վաստակը հաւասարած է ծախսերուն: Աշխատողը լաւ կ'ապրի և բազմաթիւ են պետութեան թոշակաւորները, յետ տարիներու աշխատանքի:

Տիկիներն ու Օրիորդները

Ժողովուրդը մաքուր հագուած կը շրջի: Տիկիներն ու օրիորդները, լաւ հագուած, ո՛չ մէկ տարբերութիւն ցոյց կուտան մեր տեսած երկիրներու տիկիներէն և օրիորդներէն:

Գիւղիներու եւ Հանգայից ջուրերու առջեւ

Ես հիւր եղայ համեստ ընտանիքներու, աշխատաւորի տուներ. իրենց սեղանը ճոխ

էր, ժպիտը շրթներուն, բազմաթիւ տեսակ գինիներու և հանքային ջուրերու առջեւ: Այժմ գո՛հ են և աւելի հաճոյքով կը նային ապագային:

Թատրոններու մէջ

Անոնք միջոցներ ունին նաեւ յաճախելու նաև թատրոններ և շարժանկարներ: Ես ներկայ եղայ Երվանդատէի «Քառօն»-ին ներկայացման: Տոմսերը ձեռքէ ձեռք կը խլուէին, հակառակ բազմիցս կրկնումներուն: «Նամուս»-ի և հայ Երգի-պարի ներկայացումներուն ասեղ ձգելու տեղ չկար: Եւ վայելքը դրամով կը զնուի:

Սերը գիրքերու հանդէպ

Զորմանալի երեւոյթ մ'է նաեւ գիրքերու սէրը: Ամենէն լուրջ և ծանր գիրքերն անգամ, հազիւ լոյս տեսած՝ հազարաւոր օրինակներով, իսկոյն կը սպառին: Եւ քաղաքին մէջ՝ որքան ուտեստեղէնի խանութներ կան, նոյնքան ալ գրավաճառներ կան:

Դպրոցներ եւ Ուսանողներ

Սեպտեմբեր 1-ին բացուեցան դպրոցներն ու համալսարանները: Հազարաւոր երիտասարդներ լեցուցին փողոցները: Գիւղերէն, շրջակայ քաղաքներէն և մինչև հեռաւոր երկիրներէն եկողներ կան, Երեւանի համալսարանը յաճախելու համար:

Դեպի լաւագոյն ապագան

Պետութիւնը դրամապէս կ'օժանդակէ ամէն ուսանողի և դիւրութիւն կ'ընծայէ ուսման ծարաւի պատանիներուն: Դպրոցական ցանցը խիտ է հայրենիքի ամէն կողմը: Հազարաւոր պատանիներ կ'ուսուին՝ պատրաստուելու շարունակելու այն հսկայ թափը, որ այս երկիրն առած է դէպի լաւագոյն ապագան:

«Մասիս» ՀԱԹՐ Վ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Հ. Բ. Ը. Մ Ի Ո Ւ Թ Ե Ա Ն ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԷՆ ԵՏԲ

Մեր այս թիւին մէջ, յաջորդաբար սեղ պիտի տանք 1960 Պեկտ. 3 ին Նիւ Եոքի մէջ գումարուած Հ. Բ. Ը. Միութեան 47րդ Բնդն. Ժողովի բնթացքին սեղի ունեցած զեկուցումներուն, արտասանուած նառերուն եւ ժողովի առեմագրութեանց, որոնք կը հետաքրքրեն անցուց Միութեան անդամները:

Աւելորդ կրկնութիւն մը պիտի ըլլայ նկարագրել ժողովին աշխատութիւնները, որոնք իրենց գլխաւոր մանրամասնութիւններով տրուած են արդէն քիչ անդին հրատարակուած ատենագրութեան մէջ: Չանց կ'ընենք նաեւ անդրադառնալ հոն արտասանուած ճառերուն եւ ուղերձներուն:

Կարեւոր կը նկատենք ընդգծել միայն առհասարակ Հ. Բ. Ը. Միութեան բոլոր Ընդհանուր Ժողովները եւ հետեւաբար այս համախմբումն ալ յատկանշող քանի մը երեւոյթներ:

Միութեան անունը, նախ, կարծես լրջութեան, պատկարանքի ինքնայատուկ մթնոլորտ մը ստեղծած էր: Ամբողջ օր մը տեւող բազմատեսակ գործեր իրարու յաջորդեցին առանց դոյզն տատանումի կամ վարանումի, կատարեալ ներդաշնակութեամբ: Ասիկա երբեք չի նշանակեր թէ ժողովականները կրտորական ունկնդիրներ էին եւ կոչուած էին իրենց վաւերացումը տալու ներկայացուած համարատրուութեան կամ առաջարկներուն: Ընդհակառակը, անոնք խօսեցան, վիճեցան, հարցումներ եւ հարցապնդումներ բրին, բայց իրենց արտայայտութիւնները եղան զուսպ, կշռաւոր, այն խոր հասկցողութեամբ թէ իրենք ամուլ բանակիւններու մրցարանի մը մէջ չեն գտնուիր, այլ միասին համախմբուած են արդիւնաւոր, շինարար աշխատանք մը կատարելու համար:

Մտքի այս վիճակը ժողովականներուն, պերճախօս ապացոյցն է այն լայն հայեացքին, զոր անոնք ունին Հ. Բ. Ը. Միութեան

անդուլ հետապնդած վեճ նպատակներուն մասին: Անակնկալ նորութիւններ չկային իրենց համար, որովհետեւ Բարեգործականի ամէն անդամի նման, ժողովականները բոլորն ալ տան մարդ են եւ տեղեակ՝ այս մեծ ընկերակցութեան բոլոր գործերուն: Իրենց համար խրախուսիչ, հպարտանք պատճառող նորութիւնը Միութեան ազգապահպանման ձեռնարկներուն ստացած աննման թափն ու ծաւալն էր, որոնց մանրամասնութեանց քննութիւնը զիրենք լեցուց հրճուանքով ու սրտապարար գոհունակութեամբ:

Կ'արժէ ընդգծել նաեւ երրորդ կէտ մը, որ Բարեգործականի ընդհանրականութիւնը, միածոյ կառուցուածքը եւ երկրամասերով իրարմէ բաժնուած անոր գանազան մարմիններուն, անդամներուն սեղմ ու սերտ համագործակցութեան ոգին կը ցոլացնէ բացայայտօրէն:

Միութեան Ամերիկայի եւ արտասահմանի կազմակերպութիւնները ամիսներով լուրջ աշխատանք կատարած եւ Կեդրոն դրկած էին փոխանորդազրբերը այն իրաւասու անդամներուն որոնք երկու հազարէ աւելի քուէներով Ընդհարուր Ժողովին մասնակցելու հանգամանքը ունէին: Ասիկա կը նշանակէ որ Բարեգործականի շարքերուն մէջ գտնուող անձերը խոր զիտակցութիւնը ունին թէ իրենք ընդարձակ կազմակերպութեան մը մէջ մունջ ստուերներ չեն երբեք. այլ անոր բարդ մեքենականութիւնը միշտ շարժման մէջ պահող իրական գործօններ:

Եւր Միութեան տարեկան մեծ ժողովին համապատկերը յիշուած այս հեռակէտերէն դիտենք, յիսունհինգ տարուան գոյութենէ մը վերջ այսօր անոր ունեցած հրաշալի կենսունակութիւնը դիրաւ հասկընալի կը դառնայ:

Ամէն ազգասէր հայու միակ մարթանքը պիտի ըլլայ որ Հ. Բ. Ը. Միութեան յարատեւ վերելքը դադար չառնէ բնաւ եւ ան մեր ժողովուրդին հզօր ապաւէնը մընայ միշտ:

«Միութիւն»

ՆԱԽԱԳԱՀ ՏԻԱՐ Ա, ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ձԱՌԸ 47 ԲԴ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻՆ

Յարգելի ժողովակաճճեր,

Հ. Բ. Ը. Միութեան 47րդ Ընդհանուր ժողովը կը գումարենք այսօր, իր գոյութեան 55րդ տարուան մէջ:

Անհունօրէն ուրախ եմ որ դուք բոլորդ, իրրեւ այս պատկառելի ժողովին իրաւասու անդամներ, եկած էք ձեր լուրջ եւ կարեւոր պարտականութիւնը կատարելու, մեր սիրելի կազմակերպութեան տարուան մը կեանքին, այսինքն անոր 1959 ի ընթացքին ունեցած գործունէութեան, հետապնդած եւ իրականացուցած նպատակներուն պատկերը տեսնելու, քննելու եւ ձեր դատաստանը ընելու համար:

Եղբայրական սիրով կ'ողջունեմ ձեզ բոլորդ եւ կը մաղթեմ որ ձեր խորհրդակցութիւնները պսակուին լաւագոյն արդիւնքներով:

Ազգային պանծալի եւ իսկապէս նուիրական հաստատութեան մը աշխատատեղերն ենք ամէնքս ալ, եւ ինչ հանգամանքով ալ որ ծառայենք անոր ծաւալուն եւ բազմամասնեայ կառուցուածքին մէջ, մէկ վսեմ մտածում միայն կ'ոգեւորէ մեզ բոլորս: Այս օրհնեալ կազմակերպութիւնը 55 տարիէ ի վեր կեցած է մեր ժողովուրդի կողքին եւ իր ուժերուն առաւելագոյն չափով աշխատած է զօրավիգ ըլլալ անոր կեանքի պայքարին: Մենք որ այս սրահին մէջ ներկայ ենք եւ Միութեան բազմահազար անդամները որ կը գտնուին աշխարհի ամէն կողմերը, ինչպէս նաեւ անթիւ, անհամար բարեկամները, խորապէս կը հաւատանք թէ սրբազան առաքելութիւն մըն է որ կը կատարէ մեր Միութիւնը, եւ կը գործենք ու կը զօհաբերենք, որպէսզի այս առաքելութիւնը շարունակուի անխափան, անվերջ:

55 տարուան գոյութիւն մը բարեսիրական ընկերակցութեան մը համար, որ պետական մասնաւոր հովանաւորութեամբ մը չէ ստեղծուած, եւ որ սակայն փոքրիկ ազգի մը ամբողջ համակրանքին եւ

զուրգուրանքին առաքելայ եղած է միշտ, կը նշանակէ թէ անոր անմահանուն մեծ հիմնադիրները լուսաւոր տեսիլքով մը առաջնորդուեր են եւ անոր համար գծեր են անփոփոխելի եւ անջնջելի նպատակներ, որոնք ամէն ժամանակի եւ կեանքի ամէն պայմաններու մէջ, մեր ժողովուրդին բարօրութիւնը միայն կը հետապնդեն:

55 տարուան գոյութիւն մը բարեսիրական ընկերակցութեան մը համար, որ համեստ սկզբնաւորութեամբ մը համարայ ելած է եւ այսօր տէրն է պատկառելի հարստութեան մը որ իրեն թոյլ կուտայ տարեկան կէս միլիոն տոլարէ աւելի գումար մը ծախսել ազգին համար, կը նշանակէ թէ այդ ընկերակցութիւնը ամրանիստ, զօրաւոր ու ապահով հաստատութիւն մըն է: Եւ երբ ան հաւասարապէս ընդունարանը դարձած է հարուստին մեծագումար նուիրաբերութեան եւ համեստ աշխատաւորին լուսային, որոնք իր աւագանին մէջ իրարու վրայ կուտակուելէ վերջ կ'երթան կը հոսին հայութեան կարօտութեանց դաշտին մէջ, այլեւս բացօրոջ կ'ըլլայ թէ իր վայելած վստահութիւնը լիակատար է, համազգային եւ անվիճելի:

Բարեգործականի 55 տարուան գոյութիւնն ու յարատեւ վերելքը երրորդ մեծ նշանակութիւն մըն ալ ունին, որուն վրայ կը փափաքիմ քիչ մը աւելի ծանրանալ: Միութեան այսօրուան փայլուն վիճակը անհերքելի ապացոյց մըն է թէ անոր իրարայաջորդ վարիչները, իր Բարձրագոյն մարմինին մէջ է որ Կեդր. Վարչութիւնը եւ անոր ենթակայ ժողովներու մէջ, ամէն ջանք ի գործ դրեր են ինքզինքնին արժանի ընելու համար իրենց վստահուած նուիրական աւանդին: Միշտ իրենց մտքին առջեւ ունեցեր են կազմակերպութեան հիմնական նպատակները, բարձրագոյն սկզբունքները եւ առաջին օրէն մինչեւ այսօր անշեղ հետեւեր են միեւնոյն ուղղութեան: Իրենց հայեացքը սեւեռեր են ո'չ թէ մասնաւոր վայրի մը, մասնաւոր բազմութեան մը, մասնաւոր կարիքի մը վրայ, այլ բովանդակ հայութիւնը, գաղթաշխարհի ամէն անկիւնները ջրուած մեր ազգին բոլոր զաւակները ունեցեր են իրենց մտքին առջեւ եւ աշխատեր են նղբայրա-

կան ձեռք կարկառել հո՛ն ուր կենսքը գուրգուրոտ հոգածութեան մը կաթօրը ունեցած է:

Բարեգործականի ղեկավարութիւնը, պարագաներու բերումով իր կեդրոնատեղին փոխած է երեք անգամ: 1906 ին իր հիմնադրութեան թուականէն մինչեւ 1924 գտնուած ե Փահիրէ, 1924 էն մինչեւ 1940՝ Փարիզ եւ 1940 էն ի վեր՝ Նիւ Եորք: Կեդրոնավայրին հետ մէկտեղ, բնականաբար փոխուած է նաեւ դիմագիծը անսր վերին վարչութեան. նոր միջավայրերու մէջ նոր անձեր պաշտօնի զուլս անցած են, Միութեան բարձրագոյն հեղինակութիւնը եղող Ընդհանուր Ժողովի որոշումով: Բայց երբ աւելի ապահովութեան ի խնդիր այս տեղափոխութիւնները կատարուած են, կազմակերպութեան հիմնական նպատակները, կը կրկնեմ, մնացեն են նոյնը, հաստատ եւ անփոփոխ:

Խօսքս մասնատրելով Ամերիկայի վրայ, հարկ է բացորոշ կերպով յայտարարեմ թէ իր կեդրոնը հո՛ս՝ Նիւ Եորք փոխադրուելէն ի վեր, Բարեգործականը աննախընթաց բարգաւաճում մը ունեցած է: Իր գոյութեան նախկին հանգրուաններուն, ան միշտ ալ աստիճանական վերելքի մէջ գտնուած է անշուշտ, բայց Ամերիկայի մէջ, միայն քսան տարուան ընթացքին, անբաղդատելիօրէն աւելի մեծցած, ամրացած, ուժեղացած է ան: Իր նախկին հարստութիւնը, որ կազմուած է իր մնայուն դրամագլուխներէն, այսօր աւելի քան եռապատկուած է, երբ 1940 ին Փարիզէն հոս փոխանցուած երեք ու կէս միլիոն տոլարին դէմ այժմ ունին տասը միլիոն, ինչպէս պիտի տեսնէք մեր հաշուեկշիռին մէջ:

Միեւնոյն ճամբամատուցեմք ալ ուժգին եւ ծաւալուն թափ մը ստացած է Միութեան ազգապահպանման գործունէութիւնը, առաւելապէս կեդրոնանալով կրթական եւ մշակութային գետնի վրայ, առանց սակայն նուազ ուշադրութեան առարկայ ընելու մեր Ժողովուրդին բազմապիսի ուրիշ կարօտութիւնները, տարբեր տարբեր մարզերու մէջ:

Երբ հին շրջաններու փայլուն օրերուն, օրինակ՝ 1938 ին, Միութեան ձեռնարկնե-

րուն համար ծախսուած է առաւելագոյն 29,900 անգլ. ոսկի, այն թուականին սակով 120,000 տոլար, եւ այժմ մեր յատկացումներուն գումարը տարեկան կէս միլիոնը կ'անցնի, ասիկա ինքնին անվիճելի պերճախօս ապացոյց մըն է թէ մեր Միութիւնը այսօր կը գտնուի աւելի քան երեք աշխոյժ եւ կենսունակ վիճակի մը մէջ:

Բարեգործականի այս հոգեպարար վերելքը հարկ է անվերապահօրէն ըսեմ թէ կը պարտինք Ամերիկահայութեան: Ազգասիրական բարձր ըմբռնումով եւ զոհարարութեան աննման ոգիով մը, ան, մեր Ժողովուրդին հետ եղած է միշտ. անցեալին, անհաշիւ տուած է ան հալածանքի, տարագրութեան, ջարդի մռայլ օրերուն, տրւած է վերջին պատերազմի հետեւանքով կարօտութեան մատնուած մեր գաղութներուն՝ թշուառութիւնը ամոքելու համար, խանդավառութեամբ տուած է նաեւ բարեբաստիկ առիթներով, ներգաղթի, դպրոցաշինութեան ձեռնարկներու ատեն, եւն.: Շուրջ 15 տարի առաջ սկսած եւ Ամերիկայի մէջ յաջորդաբար քանի մը տարի շարունակուած հանգանակութեանց գումարները երեք միլիոն տոլարը կանցնին: Իսկ այս երկրին մէջ մեր 8000 է աւելի անդամներուն տարետուրքերը, որոնք կը վճարուին առաւելագոյն սակով եւ կանոնաւորաբար, մեր մասնաճիւղերուն, Տիկնանց Միութեանց, բազմատեսակ Յանձնախումբերուն անդադար կազմակերպած հաստիքաբեր ձեռնարկները եւ պարբերական նուիրահաւաքումները Միութեան սովորական եկամուտներուն զրեթէ միակ աղբիւրը կը կազմեն:

Բարեգործականի Կեդրոնը Նիւ Եորք փոխադրուելէն ի վեր, Ամերիկահայութեան կողմէ անոր գանձին յանձնուած ընդհանուր գումարը ութը միլիոն տոլարի կը հասնի:

Ամբողջ արտասահմանի մեր կազմակերպութիւնները միասին առնելով, ուր 10 հազարէ աւելի անդամներ ունինք, անոնց գոյացուցած տարեկան հասոյթները չեն կրնար հեռուէն իսկ բաղդատութեան դրուիլ Ամերիկահայութեան առատածեղն զոհողութիւններուն հետ:

(Շար.)

Հ Ա Կ Ի Բ Ճ Չ Ե Կ Ո Ւ Ց Ո Ւ Մ
Ը Ն Դ Հ Ա Ն Ո Ւ Ի Ր Տ Ն Օ Ր Է Ն Ի Ն Կ Ո Ղ Մ Է
ի ր Բ Յ Ն ա կ ա ն պ ս ո յ թ ի ն ա ո թ ի լ ւ

Քանի մը ամիս առաջ, Պատ. Կեդր. Վարչութեան կարգադրութեամբ, Միութեան արտասահմանի գլխաւոր մարմիններուն եւ հաստատութեանց այցելութիւն մը տուի, եւ պարտականութիւն կը նկատեմ Պատկ. Ժողովդ հաղորդակից ընել այդ առթիւ իմ կրած ոգեւորիչ եւ անմոռանալի տպաւորութիւններուս:

Պտոյտս տեւեց վեց շաբաթ եւ այցելեցի եօթը երկիրներ. վերադարձիս Կեդր. Վարչութեան ներկայացուցի ընդարձակ տեղեկագիր մը, որուն նիւթ կազմող հարցերէն միայն երկուքին կենսական նշանակութիւնը կարելի էր կրկնապէս շեշտել համառօտակի: Ասոնք են Միութեան կրթական գործը եւ երիտասարդական շարժումը:

Իրրեւ ընդհանուր պատկեր, նախ թող ներուի ինծի անտեղի համեստութեամբ մը լուռ չանցնիլ հայ կեանքին մէջ Բարեգործականի գրաւած կարկառուն դիրքին եւ կատարած վճռական դերին վրայէն: Ամէն տեղ ան է, ժողովրդային լայն խաւերուն սրտին մօտ, եւ իր ձեռնարկները ազգային յոյսի, ապահովութեան եւ հպարտութեան ամրանիստ խարիսխներ են: Եթէ պետութիւնները ունին իրանց զանազան կարգի մնայուն հաստատութիւնը, որոնք անոնց կազմակերպուած կեանքին հիմնական պայմաններն են, Բարեգործականն ալ զաղթաշխարհի հայութեան զանգուածին յարակցութիւնը, կուռ միութիւնը պահպանելու զօրաւոր ազդակ մը դարձած է: Այս երեւոյթը ուշագրաւ կերպով կը տեսնուի մանաւանդ Մերձ. Արեւելքի մէջ, ուր Միութեան անունը համատարած սիրոյ եւ մեծարանքի առարկայ է, եւ զործերը՝ գոհունակութեան եւ խոր բերկրանքի աղբիւր:

Բարեգործականի հիմնական ձեռնարկներուն մէջ իսկապէս պատկառազուտ տեղ մը կը գրաւէ դպրոցներու իր ընդարձակ ցանցը: Պիտի չկրկնեմ ինչ որ այս մասին իմացաք Նախագահին ճառին մէջ եւ ինչ որ մանրամասնօրէն տրուած է մեր Տեղեկագրին մէջ:

Կ'ուզեմ միայն բացորոշ ընել մէկ քանի կէտեր. նախ թող չկարծուի թէ արեւել-

քի մէջ գտնուած այդ դպրոցները աննպատակայարմար, պատահական շէնքերու մէջ պատասպարուած կրթարաններ են: Ես՝ ունեցած կարճ ժամանակիս մէջ, այցելեցի Կիպրոսի Միջրոնեան Հաստատութիւնը, Պէյրութի Յովակիմեան-Մանուկեան մանչերու եւ Դարուհի Յակոբեան աղջկանց վարժարանները եւ Հալէպի Լազար Նաճարեան - Գալուստ Կիւլպէնկեան Վարժարանը: Այս չորսն ալ խնամուած երկրորդական աստիճանի կրթութիւն մը կուտան, եւ իւրաքանչիւրը 22 էն 35 ի հասնող ուսուցչական մարմին մը ունի: Այցելեցի նաեւ Միութեան չորս սեփական նախակրթարանները Պէյրութի, Հալէպի ու Աթէնքի մէջ, ինչպէս եւ ութը նպաստընկալ դպրոցներ:

Միութեան բոլոր դպրոցներուն մեծագոյն մասը ունին իրենց սեփական շէնքերը: Միլզոնեան հաստատութիւնը ընդարձակ կալուած մըն է, քառասուն էյքրէ աւելի տարածութեամբ, աղջկանց եւ մանչերու երկու հոյակապ վարժարաններով, 20 է աւելի զանազան շէնքերով, խազավայրերով, անտառակներով ու ծաղկատաններով: Հալէպի Լազար Նաճարեանը կը գտնուի նախկին ապարանքի մը մէջ, ունի երկու տասնեակ դասարաններ ու սրահներ եւ 800 աթոռով շքեղ հանդիսասրահ մը: Յովակիմեան - Մանուկեան վարժարանը, Պէյրութի մէջ, դպրոցական ճարտարապետութեան բոլոր պահանջները լրացնող գեղեցիկ շէնք մըն է, իր կարգին 700 աթոռով եւ սքանչելի կերպով բարեզարդուած հանդիսասրահով մը: Սեդրակ Մեսրոպեան նախակրթարանը, Հալէպի մէջ, եւ Երուանդ Տէմիրճեան նախակրթարանն ու Ամերիկայի Տիկնանց Տիպար մանկապարտէզը, Պէյրութ, բոլորովին արդիական, հրապուրիչ կառուցումներ են: Դարուհի Յակոբեանի շէնքը այս դպրոցական տարեջրջանին կ'աւարտի եւ անոր յատկացուած է արդէն 150,000 տուրքի գումար մը: Աթէնքի դպրոցը սիրուն վիլլա մըն է, որուն գուման գործողութիւնները կը լրանան մօտ առեւէն. իսկ Անթիլիասի մեր նախակրթարանը թէեւ վարձու շէնքի մէջ կը գտնուի, բայց օժտուած է դպրոցական ամէն յարմարութիւններով:

Միութեան բոլոր դպրոցներն ալ ունին

մաքուր եւ հրապուրիչ կահաւորում եւ դասաւանդութեանց արդիւնաւորման համար կրթական ամէն պիտոյք:

Ահա այսպիսի հանգստաւէտ ու զրաւիչ պայմաններու մէջ է որ Միութիւնը կը դաստիարակէ ազգին զաւակները:

Քաղցր յուզումով եւ հպարտութեամբ լեցուեցայ, տեսնելով Միութեան բոլոր վարժարաններու աշակերտութեան կոկիկ արդուզարդը, կիրթ ու շնորհալի շարժումները, խելով անոնց դասերը, երգերն ու ու արտասանութիւնները. եւ չգարմացայ որ այդ դպրոցները այնքան խճողուած են, երբ ստուգեցի թէ բարեկեցիկ ծնողներ իսկ կը նախընտրեն իրենց զաւակները մեր կրթարանները դրկել:

Ամփոփ տեղեկութիւն մըն ալ Երիտասարդական շարժումի մասին: Այս կազմակերպութեան անդամներուն թիւը Լիբանան, Սուրիա, Եգիպտոս եւ այլուր, 3,000 է աւելի է: Խանդավառ աշխատանք մը կը կատարեն անոնք, որուն համար անհրաժեշտ խոշոր գումարը կը գոյացնեն իրենց ձեռնարկներով ու զոհողութիւններով եւ Կեդր. Վարչութեանէն տարեկան 5—6000 տոլար միայն կը ստանան իբրեւ քաջալերանք: Անոնց մեծագոյն մասը Միութեան դպրոցներու շրջանաւարտներ են, իրենց մէջ կը հաշուեն խոշոր թիւով համալսարանականներ, ամէնքն ալ իրենց սեփական գործը ունին կամ պաշտօնի վրայ են, եւ բոլորն ալ Միութեան եռանդուն անդամ:

Ես տեսայ իրենց մարզադաշտերը, ակումբները, մատենադարանները, ժողովասրահները, եւն., Պէյրութի, Հալէպի եւ Քահիրէի մէջ, եւ սքանչացումս չափ ու սահման չունէր: Հալէպի ակումբին բակին մէջ, պատէն կախուած ցոնցատախտակի մը վրայ նգմարեցի քանի մը Երիտասարդներու լուսանկարներ, եւ հետաքրքրուեցայ թէ ո՞վ էին անոնք: Իրենց կազմին մէջ մտնել փափաքող թեկնածուներ են, պատասխանեցին, եւ անոնց արժանաւորութեան, նկարագրին վրայ վստահ ըլլալու համար, ընդունելութեան խիստ պայմաններու համաձայն այդ լուսանկարները ցուցացադրած են, որպէսզի այդ թեկնածուներու մասին դիտողութիւն ունեցողները Երիտասարդացի Վարչութեան հաղորդեն զայն:

Բարեգործանի Պէյրութի վերը յիշուած փառաւոր սրահին մէջ զիշեր մը հանդիսատեսս եղայ Երիտասարդացի Երգի եւ Պարի անկման մէկ ներկայացումին: Այդ երգերն ու հայկական պարերը սորվեր էին տարի մը առաջ Լիբանան այցելած Հայաստանի գեղարուեստական խումբէն, եւ հայրենի շողշողուն տարազներու մէջ ինչ որ տունին այնքան կատարեալ էր որ, հանդիսատեսը լեցնող խումբն բազմութիւնը, եւ դուրսը բակէն՝ բաց դուռնէն յայտագրին հետեւողները իրենց խելայեղ ծափահարութիւններուն եւ խանդավառ աղաղակներուն չէին ուզեր վերջ դնել:

Երաժշտութեան եւ երգի նման շքեղ ներկայացում մըն ալ Հալէպի հանդիսատեսին մէջ տրուեցաւ: Ասիկա քիչ մը փոխուած յայտագրով մը կրկնութիւնն էր կանուխէն սարքուած երեկոյթի մը, որուն, ուրիշ բարձր պաշտօնատարներու հետ, ներկայ գտնուած էր Սուրիոյ կրթական նախարարը եւ, մեծ ոգեւորութեամբ իր գոհունակութիւնը յայտնելէ վերջ, յայտարարած էր թէ երկրին ամէն կարգի դպրոցներէն եւ ո՛չ մէկուն մէջ նման գեղարուեստական բարձր մակարդակով ներկայացումի մը հանդիսատեսս եղած էր:

Զեմ խօսիւր Երիտասարդաց Միութեան չորս տարին անգամ մը Պէյրութի մէջ սարքած Նաւասարդեան խաղերուն մասին, որոնց իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Մերձաւոր Արեւելքի ուրիշ երկիրներէն մարզիկներ. ասիկա ամբողջ Լիբանանի մէջ ուշագրաւ դէպք մըն է իր ստեղծած ընդհանուր հետաքրքրութեամբ:

Ահա՛ սերունդը որ կը հասնի, շնորհիւ Բարեգործականի դպրոցներուն եւ Երիտասարդաց Միութեան: Սերունդը՝ որ վաղը իր նուիրեալ գործիչները պիտի տայ թէ՛ Միութեան եւ թէ՛ Ազգին:

Այս արդիւնքները ձեռք կը բերուին մեր արտասահմանի մարմիններուն անխոնջ, անձնուէր եւ ճաւաղից աշխատանքով եւ Ամերիկայի մեր հազարաւոր անդամներուն անհաշիւ զոհաբերութեամբ: Այս գմայլելի եւ սիրալիւր գործակցութիւնն է որ զօրաւոր կը պահէ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը եւ հետզհետէ աւելի կը բարելաւէ ու կը բարձրացնէ մեր ազգային կեանքը

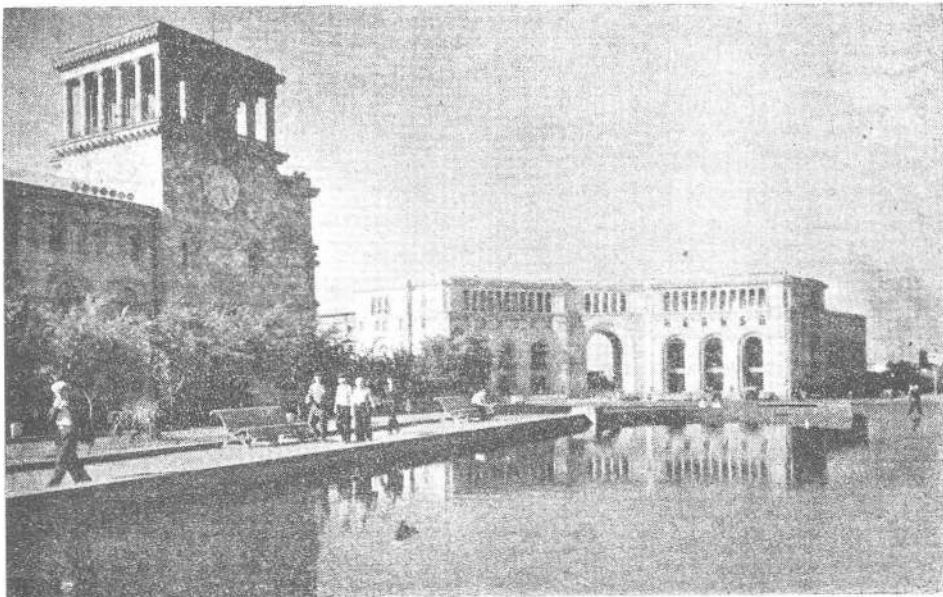
ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ

ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԵՍԸ

Անցեալ Յունուար 11 ին, Կիրիլի Երկր. Յուզահանդէսին Կից՝ Գեղարուեստից Ընկերութեան սըրահներուն մէջ բացուեցաւ նկարիչ Սիմոն Սամսոնեանի 41 ընտրեալ նկարներուն ցուցահանդէսը:

Սամսոնեան, որ ցուցահանդէսի նախօրէին շահած էր «Ներշնչում Արարիչ. Պատմութենէն» մրցանքին ա. պարգեւը, մեծ յաջողութիւն զտաւ նաեւ այս ցուցահանդէսով: Թերթերն ու ռատիօն զրուատալից արտայայտութիւններ ունեցան մեր հայրենակիցի տաղանդին ու արուեստին մասին: Նկարահանդէսը տեւեց մինչեւ Յունուար 22:

ԶէՅՆԷՊ ԵՒ ԶՈՒԿԵՐՆԸ (թիւ 14)
 Գործ ՍԻՄՈՆ ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ

Հայրենի Տեսարաններ. — Ե Բ Ե Ի Ա Ն

Կառավարական Տունը Եւ Կապի Տունը, Լէնինական ճրապարակ:

ԴԱԼԱՐ ՍԵՐՈՒՆԳ

Էռլի և Կարբ' Փորրիկներ Նորայր եւ Հրայր
 Կատանդեաններ, զաւակները
 Տէր եւ Տիկին Շիրայր Կատանդեանի եւ
 քրոջ Թուները մեր յարեկամ եւ Հ.Բ.Ը.
 Միութեան վեթերան անդամ Տիար Էմբան
 Անանեանի:

Ռ Ը Ս Է Յ Ֆ Ա (Յորդանան)

Ազգ. Վարժարանը (Թարեգործականի հովանիին տակ).—
 Հայր ԱՐԻՍ ՇԻՎԱՆԵԱՆ, Ամմանի Տեսուչ
 Օր. ՄԱՌԻ ՂԱՐՃԵԱՆ, Ուսուցչուհի:

Կ Բ Թ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ի Մ Է Ջ

Քրեց Բրոձ. ՄԱՆԱՍԷ ՍԵՒԱԿ

Պարոցներ

Հայաստանի մէջ այսօր կան 1200 նախնական վարժարաններ 300,000 աշակերտներով եւ 20,000 ուսուցիչներով — 176 Նախակրթարան, 626 Եօթնամեայ, 382 Տասնամեայ, 415 հայ սքուլ: Բացի ասոնցմէ կան մօտ 200 դպրոցներ երիտասարդ գործաւորներու համար: 1958 ին հանրային դաստիարակութեան պիւտճէն 600 միլիոն ռուբլի էր:

Համալսարան

Համալսարանը ունի 11 մասնագիտական բաժին, 50 ամբիոններով, 410 դասասլոսներով եւ 4511 երկսեռ ուսանողներով որոնց 600ը արտասահմանէն են: Մոսկուայի համալսարանին մէջ կ'ուսանին մօտ 2000 հայ ուսանողներ. համալսարանի 1959 ի պիւտճէն 31 միլիոն ռուբլի էր:

«Փիսուրիւններու Ակադեմիան» կը ներկայացնէ 30 է աւելի զանազան հետազոտական ինստիտուտներու եռանդուն ցանց մը, ուր 680 հայ գիտուններ նախակարգապետներն են ներկայ եւ ապագայ բարգաւաճման: 1958 ի պիւտճէն 71 միլիոն ռուբլի էր: Փիսուրիւններու Ակադեմիան Հայաստանի ստեղծագործութեանց անուանի եւ ծիրանաւոր թագն է:

Այսօր Հայաստան կ'արտադրէ մարդ գլուխ աւելի էլեկտրական ոյժ քան Ֆրանսան, 1,5 անգամ աւելի քան Իտալիան, 2 անգամ աւելի քան Ճաբոն, 20 անգամ աւելի քան Թուրքիան, եւ 40 անգամ աւելի քան Պարսկաստան:

Բժեկական Ինստիտուտը այսօր ունի 1700 ուսանողներ, 220 դասախօս ուսուցիչներով: Հայաստանի մէջ այսօր կան 4000 բժիշկներ, 9000 բոյժ-բոյրեր, 268 հիւանդանոցներ եւ 8 բժշկական գիտահետազոտական հիմնարկներ: Հայաստանի իւրաքանչիւր 450 անձի համար կայ մէկ բը-

ժիշկ, Թուրքիոյ մէջ 4000 անձի, իսկ Ամերիկայի մէջ 800 հոգիի մէկ բժիշկ: Իւրաքանչիւր զիւղ օժտուած է ծննդատունով եւ բժիշկ ու բժշկուհիներով: Հայ ժողովուրդը իր պատմութեան մէջ ո'չ մէկ ժամանակ այսպիսի առողջապահական խրնամք ստացած է:

Գրադարաններ

1958 ին գոյութիւն ունէին 2801 գրադարաններ 16.5 միլիոն գիրքերով: Հայաստանի իւրաքանչիւր 1200 հոգին ունի մէկ գրադարան. Անգլիոյ մէջ իւրաքանչիւր 43000 անձի եւ Ամերիկայի մէջ իւրաքանչիւր 20000 անձի մէկ գրադարան կայ: Երեւանի Միասնիկեան գրադարանը ունի 4.5 միլիոն գիրքեր:

Հրատարակութիւններ

1925 — 1955 ին հրատարակուած են 17430 անուն գիրքեր 92.700,000 տպաքանակով, իսկ 1958 ին միայն 1104 անուն գիրքեր, 7,300,000 տպաքանակով: Այդ տարուայ ընթացքին հրատարակուած են 300 տարբեր դասաքրքեր, 7 միլիոն տպաքանակով: 1958 ին հրատարակուած են 600,000 քանակով օրաթերթեր եւ ամսաթերթեր: Հայաստան պատրաստ է հայթայթելու Արեւմտահայերէն ուղղագրութեամբ եւ լեզուով դասագրքեր, ծրիարար, բոլոր սփիւռքի դպրոցներուն համար:

Ակնարկ մը ընդհ. մեակոյթին շուրջ

Որպէսզի ի յայտ բերուին հայ պատմական գանձերը հողին տակէն, պեղումներ կը կատարուին Էլաբի, Փուլնի, Կիրովականի, Լեճիճականի Ամբերգի, Կարմիր Բլուրի, Շէն Փաւրի, Սեւանայ Լիճի եւ Փառնիի մէջ: Հայ պատմութեան մէջ, ասիկա աննախընթաց մշակութային վերելք մըն է:

Բոլոր հնախոյզները, գիտուններ եւ նուիրուած հայ միտքեր են:

Հայաստանի մէջ այսօր կան 150 վանքեր, որոնցմէ ոմանք կը նորոգուին, եւ ինձի ըսուեցաւ թէ բոլորն ալ պիտի նորոգուին:

Հ Ր Ա Տ Ա Ր Ա Կ Զ Ա Կ Ա Ն Գ Ո Ր Ծ Ը

ԱՐՏԱՍՈՂՄԱՆԻ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Առաջին հայ գիրքը տպուեցաւ 1512 ին, Վենետիկի մէջ: Այդ թուականէն ի վեր, Հայաստանէն դուրս, զանազան քաղաքներու մէջ, բազմահարիւր հայկական տրպարաններ գործած են. այդ քաղաքներն են, բացի յիշուածէն, Պետերսպուրկ, Մոսկուա, Թիֆլիս, Բարիզ, Հռոմ, Նիւ Եորք, Ամստերտամ, Մատրաս, Կալկաթա, եւն.:

Բուն Հայաստանի մէջ մինչեւ 1920 թուականը գործած են տպարաններ՝ Երեւանի, Աղեքսանդրաքոյի, Նոր Պայազիտի եւ Էջմիածնի մէջ:

1920 էն ետք, Հայաստանի մէջ, բազմացաւ թիւը տպարաններուն: Հանրապետութեան բոլոր շրջաններուն մէջ ստեղծուեցան տպարաններ: Գրեթէ վաթսուն մեծ ու փոքր տպարաններ կը գործեն այսօր: Ինչպէս բոլոր արդիական տպարաններուն մէջ, կը գործեն տողաշար եւ տառաշար մեքենաները, բազմազոյն տպագրութեան յատուկ մեքենաներ, տառածուլարաններ:

Բազմազիր, գունաւոր գրքեր լոյս տեսած են արդէն.— Ստեփան Զօրեանի Հեփեաքները, Շիրազի Սիամանբօ եւ Խաչեգարե, Յովհ. Թումանեանի Անոյքը, եւ այլն:

Վերջին քառորդ դարու ընթացքին 25 տոկոսով աւելցած է գրքերու արտադրութիւնը:

Պարզ քաղաքատուօթիւն մը անցեալին հետ, ցոյց պիտի տայ թէ տպագրական եւ հրատարակչական գործը ո՛րքան յառաջացած է Հայաստանի մէջ:

1918 ին հազիւ տասնեակ մը թերթեր — օրաթերթեր եւ ամսաթերթեր — լոյս կը տեսնէին Հայաստանի մէջ (նկատի ունեցէք համաշխարհային պատերազմը, հայկական հողին վրայ մղուած կռիւները, տեղահանութիւնները, դժբախտութիւն-

ները, որոնք արգելք կը հանդիսանան գրականութեան ծաղկումին):

Բառասուն տարի յետոյ միայն, 1958, լոյս տեսան 982 տարբեր գրքեր, աւելի քան վեց միլիոն տպաքանակով: Բնակչութեան իւրաքանչիւր անձին՝ քանի մը գիրք:

Տպագրական գործը, այժմ, ժողովրդական տնտեսութեան կարեւոր ճիւղերէն մէկը հանդիսացած է:

Առաջադրուած է կառուցումը մասնագիտական մեծ տպարանի մը, որ պիտի հրատարակէ գեղարուեստական եւ գիտական բնոյթ ունեցող երկեր: Դասազիրքերը եւ գրքոյկները պիտի հրատարակուին ուրիշ տպարանի մէջ: Փոքր տպարաններու մէջ պիտի պատրաստուին ազգեր կամ ծանուցումներ, պիտակներ, եւ այլն:

Առաջադրուած է ստեղծել եւ օգտագործման յանձնել տասնչորս տեսակ տրպագրական մեծ ու փոքր նոր տառեր, լրիւ տեսակաշարով: Այդ նոր տառերը պիտի պահեն իրենց աւանդական խորքը, ձեւական տարբերութիւններ պիտի ունենան միայն:

Տառերու այլազանութիւնը հնարաւորութիւն պիտի տայ հրատարակողին՝ գեղարուեստական ճաշակով եւ ճոխօրէն ներկայացնել տպուած գիրքը:

Աւելի քան 16 միլիոն ռուբլի յատկացուած է տպագրական գործին, Հայաստանի կառավարութեան կողմէ, ըստ վրկայութեան Ե. Յովհաննիսեանի:

Մինչ արտասահմանի հայաբնակ գրեթէ բոլոր երկիւններուն մէջ կը հրատարակուին թերթեր (օրաթերթեր, ամսաթերթեր) եւ գրքեր, ծանօթ դժուարին պայմաններուն մէջ, հրատարակչական գործը, Հայաստանի մէջ, կը զգենու ժողովրդական տնտեսութեան հանգամանքը:

Այս հրատարակությունը վճարովի չէ
Ենթահավաքամբ կ'ընդունենք նուեքեք, մեր այս
ձեռնարկը աւելի նոյս եւ շահեկան բնձայելու համար:
— Ասանալու համար դիմել խմբագրութեանս —

.....

مطبعة ساهاج مسروب ٢٥ شارع عرابي بالقاهرة

Printed in Egypt by SAHAG-MESROB PRESS, 25 Sharia Oraby, Caïre, U.A.R.